

บทที่ 4

Mogue Bar: สนามในการวิจัย

สำหรับบทนี้จะเป็นการนำเสนอลักษณะทั่วไปของพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งหมายถึงร้าน Mogue Bar เพื่อสร้างความเข้าใจเบื้องต้นต่อภาพรวมของพื้นที่และยังเป็นการสำรวจกระบวนการเข้ารหัสของกลุ่มนางโชว์ในพื้นที่คาบาเร่ต์โชว์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ผ่านการเข้าสู่ปัญหาแบบวัฒนธรรมศึกษา (cultural studies approach) คือ พิจารณาในแง่ของการสื่อสารและบริบทอื่น ๆ จากข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ บริบทของร้านและการเข้ารหัสของนางโชว์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

บริบทของร้าน

บริบทของร้าน การศึกษาบริบทภายในร้านนั้นเป็น ๆ เพื่อให้ภาพรวมของพื้นที่และเวลาในการสื่อสารที่กลุ่มนางโชว์ใช้เข้ารหัสและเป็นช่องทางในการสื่อสารที่ความหมายและรหัสต่าง ๆ ไหลเวียน (circulate) อยู่ในนั้น โดยประกอบไปด้วยประเด็นต่าง ๆ คือ

- ความเป็นมาของร้าน
- การจัดและตกแต่งร้าน
- ลูกค้ายของร้าน
- ค่าบริการภายในร้าน
- การทำงานภายในร้าน
- การสื่อสารอื่น ๆ ภายในร้าน

1. ความเป็นมาของร้าน

Mogue Bar เป็นสถานบันเทิงในรูปแบบดิสโก้เทค (discotheque) หรือสถานที่เต้นรำซึ่งเปิดเพลงด้วยแผ่นเสียง และจัดแสดงคาบาเร่ต์โชว์ในเวลาเที่ยงคืนตรงของทุกวัน เปิดกิจการเมื่อ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ในปัจจุบันเปิดมาเป็นเวลาร่วม 3 ปีแล้ว สถานที่ตั้งของร้านอยู่บนถนนกำแพงเพชร ฝั่งตรงข้ามกับตลาด (อ.ต.ก.) เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยร้านตั้งอยู่ในโซนของกลุ่มชายรักชาย เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 20.00 น. - 02.00 น.

ที่มาของชื่อร้าน คือ Mouth en Vogue แล้วย่อมาเป็น Mogue ส่วนคำขวัญของร้านซึ่งปรากฏในสื่อต่าง ๆ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต นามบัตรของร้าน และใบปลิวที่ว่า “Let’s your body dance to the music.” สะท้อนถึงอัตลักษณ์ความเป็นพื้นที่ของ Mogue Bar ได้อย่างดี ในฐานะสถานบันเทิงที่ลูกค้าสามารถผ่อนคลายตนเองด้วยการเดินรำไปพร้อมกับเสียงเพลง

ความคิดแต่แรกเริ่มของผู้ประกอบการร้าน Mogue Bar เกี่ยวกับนางโชว์ คือ เป็นคณะนางโชว์ในแบบ Drag queen กล่าวคือ นางโชว์ซึ่งเป็นนักแสดงซึ่งมีรูปลักษณ์ภายนอกอย่างผู้ชายซึ่งไม่ทำศัลยกรรมด้วยการเสริมหน้าอกหรือแปลงเพศ แล้วแต่งกายด้วยเสื้อผ้าแบบผู้หญิงที่ทันสมัย หูหว่าและสวยงาม ดังคำสัมภาษณ์ของใจ ผู้ที่เริ่มชีวิตการเป็นนางโชว์ครั้งแรกตั้งแต่วัยนี้เริ่มเปิดให้บริการ

...เป็นคณะโชว์ที่แปลกกว่าที่อื่นเค้า เราจะเป็น คอนเซ็ปต์ Drag Queen ซึ่งเป็นหัวโปก* เป็นบอย เป็นเด็กผู้ชาย แต่ว่าขึ้นมาทำเป็นนางโชว์ คือนางโชว์ส่วนใหญ่มีนม umpya กว้างไป หรือว่ามีทำนูนทำนี่ เพื่อให้ตัวเองใกล้เคียงความเป็นผู้หญิงเข้า แต่ที่นี่ไม่ใช่ ที่Mogue เมื่อก่อนไม่ใช่...¹

ภาพที่ 4.1

นางโชว์ Mague Bar

* หัวโปก คือ ชายรักชายที่ไว้ผมสั้น แต่มีการแสดงกิริยาท่าทางคล้ายผู้หญิง

¹ สัมภาษณ์ใจ, 1 กุมภาพันธ์ 2550.

ในปัจจุบันทางร้านได้รับนางโชว์ที่ผ่านการทำศัลยกรรมบ้างแล้ว จำนวนของนางโชว์ที่ไหลเวียนมาแสดงในช่วงเวลาหนึ่งจะมีประมาณ 5-6 คน ซึ่งแต่ละคนอาจรับงานนอกด้วยการไปแสดงที่ต่างประเทศบ้างในบางโอกาส นอกจากนี้ยังมีนายโชว์ทำหน้าที่เดินประกอบการแสดง รวมถึงเป็นตัวหลักในการลิปซิงก์เพลงผู้ชายในบางโอกาส

นางโชว์ของ Mogue bar นั้นมีภูมิหลังที่แตกต่างกัน เช่น นางโชว์บางคนประกอบอาชีพเป็นช่างเสริมสวย บางคนเป็นนักศึกษาที่ประกอบอาชีพนี้เป็นงานนอกเวลา และบางคนเป็นนางโชว์มืออาชีพจากคาบาเรต์โชว์ชื่อดังย่านสีลมซึ่งปิดตัวลงเมื่อปีที่ผ่านมา ผู้จัดการร้านกล่าวว่านางโชว์ประมาณ 3 คนเคยได้รับตำแหน่งจากเวที Miss ACDC* มาก่อน ในส่วนของใจและพีเล็คซึ่งเป็นนางโชว์ที่ผู้วิจัยมีโอกาสสัมภาษณ์ก็มีภูมิหลังที่ต่างออกมดังนี้

พีเล็ค อายุ 34 ปี รูปลักษณ์ภายนอกของใจ คือ ไขมันบอบประเบา กันคิ้ว แต่งกายตามสมัยแบบ unisex ซึ่งเป็นเสื้อผ้าที่ตกแต่งด้วยรายละเอียดเพิ่มเติม พีเล็คเรียนจบปริญญาตรีด้านศิลปะ เคยเรียนการทำอาหารและการออกแบบเสื้อผ้า เมื่อปี พ.ศ. 2544 พีเล็คได้เข้าร่วมประกวด Miss Alcazar โดยได้ตำแหน่ง super model และในปีเดียวกันก็ได้ตำแหน่ง Miss ACDC ซึ่งเป็นการประกวดเซ็กซี่ปัญญา ปัจจุบันทำงานฝ่ายจัดเตรียมเสื้อผ้าเบื้องหลังวงการบินทิพย์ และมีโอกาสแสดงเป็นนักแสดงสมทบอยู่บ้าง

ใจ อายุ 25 ปี รูปลักษณ์ภายนอกของใจ คือ ไขมันสั้น กันคิ้ว แต่งกายตามสมัยเช่นเดียวกับผู้ชายทั่วไป จบการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนจากมหาวิทยาลัยเอกชน เป็นนักกิจกรรมของคณะและเป็นเชียร์ลีดเดอร์ของมหาวิทยาลัย เคยทำงานนอกเวลาเป็นแดนเซอร์ ภายหลังจากที่ได้ให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ใจเดินทางกลับไปเรียนต่อด้านภาษาที่ต่างประเทศ นอกจากนี้ใจได้มีโอกาสทำงานพิเศษเป็นนางโชว์ที่นั่นด้วย

รูปแบบการแสดงคาบาเรต์โชว์ของสถานบันเทิงดิสโก้แห่งนี้ มีความแตกต่างจากสถานบันเทิงที่มีลักษณะเป็นเธียเตอร์ขนาดใหญ่ ทั้งในแง่ของกระบวนการผลิตกล่าวคือ การแสดงแบบเธียเตอร์จะเป็นโรงละครขนาดใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงฉากให้สอดคล้องกับเนื้อหาหรือรูปแบบของเพลงที่น่าเสนอ และให้ผู้แสดงประกอบจำนวนมาก และผู้แสดงนั้นคือชายที่ผ่านการทำศัลยกรรมแปลงเพศ (transsexual) หรือเสริมหน้าอกเรียบร้อยแล้วหรือมีลักษณะของ

* Miss ACDC คือ การเลียนแบบการประกวด Miss Universe โดยกลุ่มชายรักชายในประเทศไทย

transvestite คือ ผู้ชายที่ประกอบสร้างบุคลิกจนให้ดูเหมือนผู้หญิงมากที่สุด ขณะที่คาบาเรต์โชว์ใน Mogue Bar เป็นเวทีขนาดเล็ก มีฉากที่จัดไว้ตายตัว ใช้ผู้แสดงประกอบจำนวนน้อยกว่า และผู้แสดงส่วนใหญ่ไม่ได้แปลงเพศหรือมีลักษณะของ drag queen

2. การจัดและตกแต่งร้าน

ร้าน Mogue Bar เป็นอาคาร 2 ชั้น โดยชั้นที่ 2 เป็นลักษณะของชั้นลอย ความกว้างของร้านประมาณ 10 เมตร ยาวประมาณ 15 เมตร พื้นที่ของร้านสามารถรองรับคนได้ประมาณ 250 คน ในช่วงเริ่มต้นที่ก่อตั้งร้าน Mogue Bar มีพื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่งของพื้นที่ในปัจจุบัน แต่เมื่อเปิดกิจการได้สักพัก ทางร้านประสบความสำเร็จอย่างสูง คือ มีลูกค้าเข้ามาใช้บริการต่อคืนเป็นจำนวนมาก จึงมีการขยายพื้นที่ร้านขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของลูกค้าที่มากขึ้น

ผู้จัดการร้านมองว่า การเลือกให้ผู้ออกแบบตกแต่งร้านซึ่งเป็นชายรักชายเช่นเดียวกับกลุ่มลูกค้าหลัก จะสามารถตอบสนองรสนิยมของลูกค้าได้อย่างชัดเจน โทนสีหลักของร้านคือ สีดำ สีม่วงอมชมพู และสีแดง โดยตัวอาคารทั้งนอกและในส่วนใหญ่เป็นสีดำ และภายในร้านมีการทางผนังด้วยสีม่วงและชมพู แล้วมีการประดับตกแต่งด้วยโคมไฟคริสตัลสีแดงขนาดใหญ่ จำนวน 2 อัน และออกแบบจัดแสงในโทนสีม่วงอมชมพูในส่วนที่เป็นระเบียงของชั้นลอย ในส่วนของโต๊ะ เก้าอี้ และโซฟาจะทำจากวัสดุสีดำ ตามผนังด้านขวาของร้านทั้งชั้นล่างและชั้นลอยถูกตกแต่งด้วยรูปภาพเกี่ยวกับตัวตนของชายรักเพศเดียวกัน

ภาพที่ 4.2

แสดงการตกแต่งหน้าร้าน

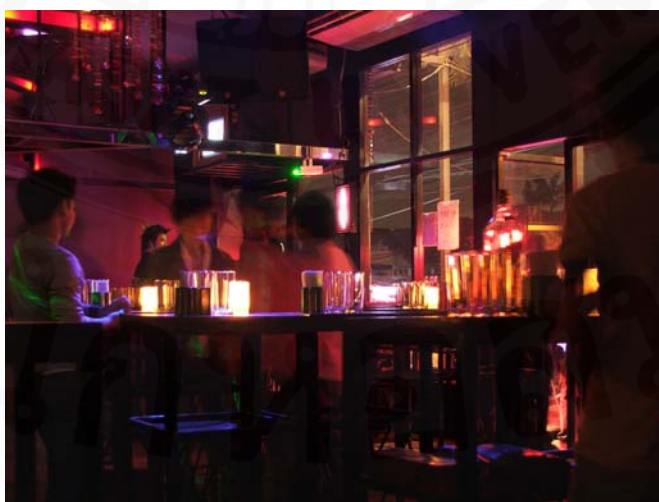

การเลือกใช้โทนสีในการแต่งร้านได้แสดงถึงความเป็นร้านไปในตัว กล่าวคือ สีม่วง และสีชมพูเป็นเสมือนสัญลักษณ์ของกลุ่มชายรักเพศเดียวกันซึ่งเป็นลูกค้ากลุ่มเป้าหมายของทางร้าน ดังที่มีการเรียกคนที่รักเพศเดียวกันนี้ว่า ชาวสีม่วง ส่วนสีดำนั้นให้ความรู้สึกถึงความเป็นกลางคืน และความลึกลับน่าค้นหา

บริเวณด้านหน้าของร้านเป็นฟุตบาท ซึ่งทางร้านได้จัดโต๊ะเก้าอี้ และโซฟาขนาดย่อมเพื่อรับรองแขก และยังเป็นอีกพื้นที่ที่นางโชว์ออกมาพักผ่อนอิริยาบถหลังจากการแสดงเสร็จสิ้นลง ส่วนหน้าของตัวอาคารใช้วัสดุเป็นกระจกใส เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ร้านใช้สื่อสารกับคนภายนอก หรือกับลูกค้าที่ต้องการดูโชว์โดยเลือกที่จะนั่งหน้าร้าน อีกทั้งยังทำให้ตัวร้านดูโปร่งมากขึ้น ในส่วนของการประดับตกแต่งหน้าร้านจะจัดวางโคมไฟสีม่วงทรงลูกบาศก์ จำนวน 4 อันบริเวณริมฟุตบาทเพื่อสร้างจุดสนใจให้แก่ผู้พบเห็น ผู้วิจัยสังเกตได้ว่าการประดับตกแต่งตามด้านหน้าของตัวร้านจะมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยกว่าภายในร้าน ซึ่งในช่วงแรกที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล จะมีการห้อยผ้าสีชมพูผืนยาวจากบนสุดของร้านลงมาข้างล่าง ขณะที่ช่วงสุดท้ายของการเก็บข้อมูลมีการห้อยโคมไฟหลากสีสลับ ในส่วนของพื้นที่ทางขวาของร้าน คือ บาร์น้ำขนาดเล็กอีกแห่งหนึ่ง เพื่อให้พนักงานของร้านบริการลูกค้าได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น

ภาพที่ 4.3

แสดงการจัดโต๊ะภายในร้าน

การจัดพื้นที่ภายในร้านจะเน้นการใช้พื้นที่ให้คุ้มค่าที่สุดที่สุด เพื่อสามารถรองรับลูกค้าได้ในปริมาณที่มากขึ้นและสอดคล้องกับแนวทางของร้านซึ่งเป็นสถานที่เต้นรำ จะเห็นได้จากลักษณะของโตะที่สูงในระดับเอว ความกว้างของโตะยาวประมาณ 40 เซนติเมตร โดยวาง 2 โตะติดกัน และจัดเก้าอี้ไว้เป็นจำนวนน้อย ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการจึงยืนเป็นส่วนใหญ่

พื้นที่หรือเวทีสำหรับการแสดงจะมี 3 ส่วน กล่าวคือ เวทีในส่วนของชั้นลอย ยาวประมาณ 4 เมตร กว้างประมาณ 1.75 เมตร แล้วเชื่อมต่อด้วยบันไดที่ประดับด้วยวัสดุสีเงินเป็นประกาย ความกว้างประมาณ 2.5 เมตร แล้วเชื่อมลงมาสู่เวทีชั้นล่างซึ่งสูงระดับเอว โดยขอบของเวทีชั้นล่างส่วนนี้ติดกับเคาน์เตอร์ที่ให้บริการน้ำ โดยขอบของเวทีจะเป็นส่วนบาร์น้ำขนาดเล็กสำหรับวางเครื่องดื่มของลูกค้า ระยะห่างเพียงน้อยนิดระหว่างนักแสดงกับผู้ชม สะท้อนถึงการสื่อสารแบบกลุ่มที่ใกล้ชิดของผู้ที่อยู่ในพื้นที่แห่งนี้ และนำมาซึ่งการสื่อสารแบบเห็นหน้าค่าตาซึ่งเป็นลักษณะของการชมแบบ “เกาะขอบเวที” (spectatorship) ที่ผู้ชมและผู้แสดงมีการตอบโต้กลับไปกลับมาในทันทีทันใด

ภาพที่ 4.4

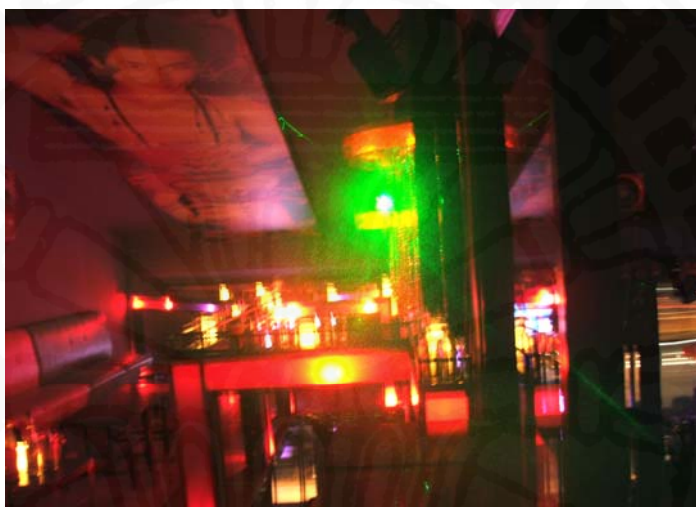
การแสดงบนเวที

ชั้นลอยของร้านประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นบู๊ตี้เจซึ่งอยู่ทางซ้ายมือจากทางเข้าร้าน ถูกตกแต่งด้วยวัสดุเลื่อมสีเงิน ส่วนที่เป็นเวทีอยู่ตรงกลางร้านจะมีฉากหลังเป็นรูปโคมไฟขนาดใหญ่ และส่วนของที่นั่งลูกค้าซึ่งอยู่ทางซ้ายมือ มีลักษณะเป็นบาร์น้ำตรงขอบระเบียง

ของชั้นลอย โฉฟาและโต๊ะขนาดเล็กถูกจัดวางไว้ติดผนัง โดยฝ้าเพดานของชั้นลอยถูกประดับด้วยเป็นรูปนายแบบชายขนาดใหญ่ รวมถึงมีโคมไฟสีแดงห้อยลงมาสู่กลางร้าน

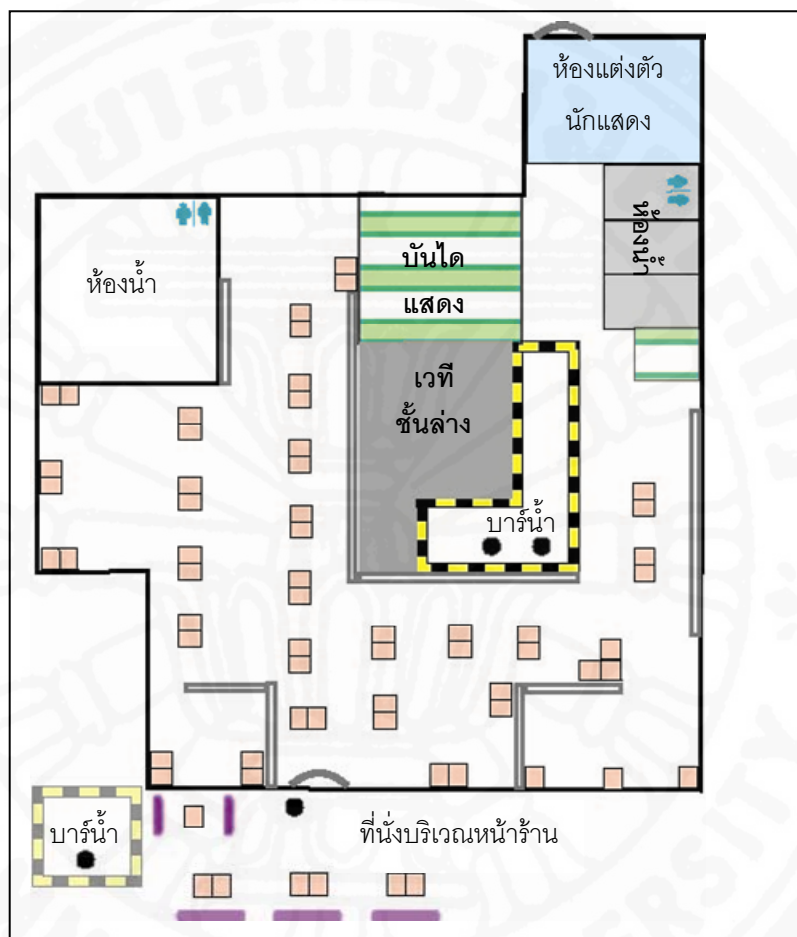
ภาพที่ 4.5
แสดงที่นั่งบริเวณชั้นลอย

ผนังทางขวาของเวที คือ จอโปรเจ็คเตอร์ขนาดใหญ่ ประมาณ 2 เมตร ช่วงเวลา ก่อนและหลังการแสดงคาบาเร่ต์จะฉายข่าวสารประชาสัมพันธ์ มิวสิควิดีโอ หรือภาพนายแบบ ผู้ชายกึ่งเปลือยสลับกันไป ส่วนช่วงเวลาที่มีการแสดงคาบาเร่ต์ จะฉายภาพการแสดงสดของ นักแสดงไปพร้อม ๆ กัน นอกจากจอภาพขนาดใหญ่จะเอื้อให้คนในร้านและหน้าร้านสามารถรับ สื่อได้ชัดเจนขึ้นแล้ว ยังเป็นสื่อที่เป็นส่วนหนึ่งของการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มชายรัก ชายไปในตัวอีกด้วย

ตอนในสุดของร้านคือห้องแต่งตัวของนักแสดงซึ่งมีขนาดประมาณ 9 ตารางเมตร นักแสดงทั้งนางโชว์และนายโชว์จะเริ่มมาที่นี่ประมาณ 2 ชั่วโมง เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ที่จะเริ่มขึ้นในอีกไม่กี่ชั่วโมงข้างหน้า เช่น การแต่งองค์ทรงเครื่องด้วยเสื้อผ้าที่น้อยชิ้นชุดราตรีทั้ง แบบยาวและสั้น การตกแต่งเพิ่มเติมด้วยขนนก และเครื่องประดับที่หรูหราฟูฟ่า การแต่งหน้าทาปาก ด้วยสีสันทันทีคมชัด และการจัดแต่งผมด้วยวิกผมหลากหลายรูปแบบ เพื่อรูปลักษณ์ที่ออกมาดูดีตาม คาแร็คเตอร์ที่ตัวเองต้องการนำเสนอ โดยที่ผู้ชมภายนอกอาจไม่รู้แน่ชัดได้ว่าผู้ที่เป็นนางโชว์มี อัตลักษณ์เช่นไรก่อนที่จะก้าวขึ้นบนเวที จะเห็นได้ว่า ความเป็นหลังฉาก (back stage) ของห้อง แต่งตัว สามารถสะท้อนกระบวนการกลายมาเป็นนางโชว์ได้อย่างน่าสนใจ

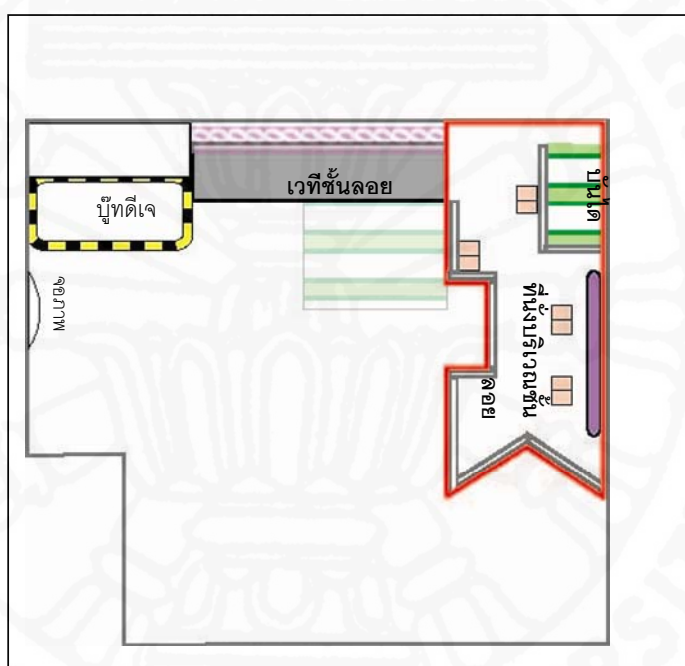
ภาพที่ 4.6
แผนผังร้านชั้นล่าง

ด้านหลังของร้านซึ่งติดกับห้องแต่งตัว คือ ซอยขนาดเล็กที่รถวิ่งเข้าออกได้ทางเดียวนั้น เป็นอีกพื้นที่แห่งความเตรียมพร้อม เครื่องเสียงขนาดเล็กจะถูกห็นออกไปนอกห้องแต่งตัว เมื่อเพลงเริ่มขึ้น นักแสดงจะมีการซักซ้อมท่าเต้นตามตามที่ได้ตระเตรียมมา สำหรับเพลงที่มีนายโชว์ หรือลูกคู่เต้นประกอบ ซึ่งต้องการความพร้อมเพรียงเป็นพิเศษในส่วนของลีลาท่าทางนั้น พื้นที่ด้านหลังร้านจะเป็นเหมือนเวทีซ้อมใหญ่ที่นางโชว์รุ่นพี่จะคอยกำกับและแนะนำการเต้นของนายโชว์หรือลูกคู่ไปด้วย การแสดงต่อคืนซึ่งประกอบไปด้วยเพลง 5 เพลง จึงไม่ใช่หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่งโดดเด่นแยกออกจากกันอย่างชัดเจน หากแต่ต้องทำให้ภาพรวมของโชว์ออกมาดูดี เพื่อสร้างความพอใจให้แก่ลูกค้า

จากคำสัมภาษณ์ของพี่เล็ก กล่าวว่า “..มันไม่ใช่ใครจะเด่นออกมา อาจจะมี สตาร์ 2-3 คน สมมติน้องโชวีไม่ดี เค้าก็ต้องติอยู่แล้วว่าคณะนี้ไม่ดี ไม่เห็นเก่งเหมือนที่คุย มันไม่ใช่ที่เราเอาตัวเองคนเดียวรอดนะ มันต้องไปด้วยกันทั้งหมด...”²

ภาพที่ 4.7
แผนผังร้านชั้นลอย

3. ลูกค้าของร้าน

กลุ่มเป้าหมายหลักของร้าน คือ กลุ่มชายรักชายทั้งในลักษณะที่เป็นเกย์และเป็นกะเทย ซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าที่มีเศรษฐกิจและสังคมระดับกลางเป็นต้นไป ตั้งแต่อายุ 20-35 ปี โดยมาจากสถาบันทางสังคมที่ค่อนข้างหลากหลาย เช่น นักศึกษา พนักงานรัฐ พนักงานเอกชน ผู้ประกอบอาชีพอิสระ เป็นต้น ผู้จัดการร้านกล่าวว่า ในส่วนของความถี่ในการเที่ยวพบว่า ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นลูกค้าประจำของร้าน ลูกค้าโดยมากอยู่ในวัยผู้ใหญ่ และกลุ่มสังคมของลูกค้าโดยมากนั้นทำงานเกี่ยวข้องกับวงการบันเทิง และวงการแฟชั่น อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยสังเกตได้ว่า ใน

² สัมภาษณ์ พี่เล็ก, 20 ธันวาคม 2549.

บางโอกาสกลุ่มวัยรุ่นซึ่งอายุยังไม่ถึง 20 ปี มักจะยืนดูโชว์อยู่หน้าร้านด้วยความสนใจ เนื่องจากอายุยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะเข้าสถานบันเทิงยามค่ำคืน

ทางร้านสามารถรองรับลูกค้าได้สูงสุดประมาณ 250 คน ลูกค้าเริ่มเข้ามาใช้บริการประมาณ 3 ทุ่มครึ่งเป็นต้นไป โดยช่วงเวลาที่ลูกค้าค่อนข้างหนาแน่นคือเวลาประมาณ 5 ทุ่ม-ตีหนึ่ง ทั้งนี้ วันที่ลูกค้าเข้ามาใช้บริการมากที่สุดคือวันศุกร์และเสาร์ที่หลาย ๆ คนว่างเว้นจากการทำงาน โดยเฉลี่ยแล้ววันดังกล่าวมีผู้เข้ามาใช้บริการ 200 คนซึ่งถือว่ามากพอสมควร และวันจันทร์ถือว่าเป็นวันที่มีลูกค้าน้อยที่สุด

ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มรักต่างเพศทั้งผู้หญิงและผู้ชายที่เข้ามาใช้บริการในร้านมีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มชายรักเพศเดียวกัน โดยกลุ่มผู้หญิงจะเข้ามาใช้บริการมากกว่าผู้ชาย เนื่องจากมีสายสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับกลุ่มชายรักเพศเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงาน หรือเพื่อนที่เรียนมาด้วยกัน ลูกค้าผู้หญิงกลุ่มนี้จึงเป็นลักษณะของลูกค้าขาประจำที่นิยมมาสังสรรค์ในร้านแห่งนี้

ในส่วนของลูกค้าขาจรทั้งชายและหญิงมักมีเป้าหมายในการเข้ามาพื้นที่ที่ต่างออกไป เช่น ความอยากรู้ต่อสิ่งที่แปลกใหม่ เพราะเป็นการแสดงที่จัดขึ้นในร้านเฉพาะกลุ่มคือ ร้านของกลุ่มชายรักชาย เข้ามาในพื้นที่นี้เพราะเหตุผลในการทำงาน หรือเข้ามาในพื้นที่โดยที่ไม่ทราบมาก่อนว่าร้านนี้เป็นร้านเฉพาะกลุ่ม ในส่วนของผู้ชายที่เข้ามาในพื้นที่นี้มักจะมาเป็นผู้ติดตามของแฟนสาวที่มีเพื่อนเป็นชายรักชาย ดังรายละเอียดที่จะกล่าวถึงในบทที่ 5 และ 6 ถัดไป

4. ค่าบริการภายในร้าน

ในปัจจุบัน ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่คาบาเร่ต์โชว์ไม่ต้องเสียค่าตัวสำหรับแลก ดริงก์ ในวันศุกร์-เสาร์ ซึ่งเป็นวันที่มีลูกค้ามากเป็นพิเศษอีกต่อไป และไม่มีการเสียค่าใช้จ่ายสำหรับการดูโชว์ ซึ่งทางร้านจัดแสดงเป็นประจำทุกวันในเวลาเที่ยงคืน โดยก่อนหน้านี้ทางร้านมีการเก็บค่าตัวสำหรับแลกดริงก์ต่อคนในราคา 100 บาท ในส่วนของการแสดงคอนเสิร์ตหรือการนำโชว์พิเศษจากภายนอกมาจัดแสดง เช่น คอนเสิร์ตการกุศลโดย Miss ACDC จะมีการเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม

ราคาของเครื่องดื่มภายในร้านนั้นแตกต่างกันออกไปตามประเภทของเครื่องดื่มนั้น เช่น เหล้า จะมีราคาประมาณ 600 – 1200 บาทต่อขวด เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์แบบพร้อมดื่ม และเบียร์ขวดละ 120 บาท น้ำแข็งถังละ 100 บาท เป็นต้น ทั้งนี้ การที่ลูกค้าเปิดเหล้าในวันจันทร์-วันพฤหัสบดี ก่อนเวลา 5 ทุ่ม จะจ่ายในราคาที่ต่ำกว่าวันและเวลาอื่น ๆ ซึ่งสิ่งนี้เป็นการส่งเสริมการขายของร้านในอีกทาง

ด้วยเหตุนี้ การมีค่าบริการจึงหมายถึง พื้นที่ของการบริโภค (consumption) และมีการจำกัดกลุ่มคนดูโดยใช้เกณฑ์ฐานะทางเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จากการตั้งระดับราคาของเครื่องดื่มของทางร้านที่ได้กล่าวข้างต้น

5. การทำงานภายในร้าน

พนักงานภายในร้านประกอบไปด้วยผู้จัดการร้าน ประชาสัมพันธ์ และพนักงานเสิร์ฟ ซึ่งไม่ได้มีการแบ่งหน้าที่อย่างเด็ดขาดมากนัก หรืออาจมีการทำหน้าที่แทนกันในกรณีที่ลูกค้ามีจำนวนมาก และการดูแลให้บริการโดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจไม่ทั่วถึง

ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการจะถูกตรวจบัตรประชาชนที่หน้าประตูทางเข้าโดยพนักงานของร้านก่อนในเบื้องต้น เนื่องจากกฎหมายอนุญาตให้ผู้ que เข้ามาใช้บริการมีอายุ 20 ปีขึ้นไป หลังจากนั้นประชาสัมพันธ์ของร้านจะเข้ามาไหว้หรือทักทายแล้วสอบถามจำนวนคนที่เข้ามาเที่ยวเพื่อช่วยแนะนำและจัดหาโต๊ะที่เหมาะสมตามความต้องการของลูกค้า

ในกรณีที่ประชาสัมพันธ์หรือพนักงานเสิร์ฟจดจำได้ว่าเป็นลูกค้าที่เคยมาแล้วหรือเป็นลูกค้าประจำ แล้วถามลูกค้าว่าได้ฝากเหล้าไว้เมื่อคราวก่อนได้หรือไม่ ในกรณีที่ฝากไว้พนักงานจะรับบัตรเหล้าที่ระบุถึงวันที่ฝากและระดับเหล้าที่คงอยู่ในขวด แล้วสอบถามว่าต้องการอะไรเพิ่มเติม จากนั้นพนักงานจะนำเครื่องดื่มที่ลูกค้าต้องการมาบริการ

การชำระเงินค่าเครื่องดื่มมี 2 แบบ แบบแรก คือ ให้ลูกค้าเซ็นรับค่าเครื่องดื่มในใบเสร็จแต่ละครั้งแล้ว แล้วรวมใบเสร็จเพื่อจ่ายในคราวเดียว แบบที่สอง คือ จ่ายครั้งหนึ่งเมื่อสั่งเครื่องดื่มครั้งหนึ่งกับพนักงานเสิร์ฟ

6. การสื่อสารอื่นๆ ภายในร้าน

นอกจากลูกค้าจะมีการสื่อสารกับสื่อบุคคล ทั้งด้วยการสื่อสารผ่านวงจนาภาษา และอวัจนาภาษา ไม่ว่าจะเป็นนางโชว์ผู้มอบความบันเทิงผ่านการแสดงคาบาริ การได้รับการทักทายและการขอบคุณจากประชาสัมพันธ์ของร้าน และการอำนวยความสะดวกด้านเครื่องดื่มกับพนักงานเสิร์ฟ หรือการดูแลความเป็นไปภายในร้านโดยผู้จัดการแล้ว ยังมีสื่ออื่นๆ ที่ปรากฏอยู่ภายในร้านด้วยเช่นกัน

ในส่วนของการแต่งกายของพนักงานในร้าน พนักงานเสิร์ฟจะมีเครื่องแบบเดียวกัน คือ เสื้อยืดสีดำ และผ้าพันคอสีชมพูสดเป็นสัญลักษณ์ ส่วนประชาสัมพันธ์ของร้านจะแต่งกายโทนสีขาวดำและสวมเสื้อกั๊กสีเงินวาว ขณะที่เครื่องแต่งกายของนางโชว์จะมีความหลากหลายตามนักร้องแม่แบบที่สวมบทบาท ซึ่งเสื้อผ้าโดยมากจะมีลักษณะที่หรูหรา อลังการ หรูหรา ทันสมัย และมีสไตล์

พื้นที่ของห้องน้ำ เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของทางร้าน ผ่านโปสเตอร์หรือใบปลิว เช่น กิจกรรมส่งเสริมการขายของร้าน และเงื่อนไขในการใช้บริการ วันที่และเวลาจะมีการจัดงานพิเศษขึ้นในร้าน พร้อมกับบอกแหล่งข้อมูลซึ่งลูกค้าสามารถติดต่อผ่านโทรศัพท์ของร้านและโทรศัพท์เคลื่อนที่ของพนักงานได้โดยตรง เมื่อต้องการทราบรายละเอียดของเรื่องนั้น ๆ เพิ่มเติม

การสื่อสารภายในร้านมีลักษณะที่ค่อนข้างเป็นกันเอง และสะท้อนความสัมพันธ์แบบญาติมิตรดังจะเห็นได้จากการใช้คำพูดของประชาสัมพันธ์ของร้าน เช่น สวัสดีค่ะพี่, ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพนักงานเสิร์ฟของร้านกับลูกค้า เช่น การเล่าให้ฟังถึงโชว์ที่น่าสนใจในคืนก่อนหรือการชวนแก้วกับลูกค้า นอกจากนี้พบวิจัยพบว่าภายใต้พื้นที่คาบาเร่ต์โชว์มีรูปแบบการสื่อสาร 2 ลักษณะที่เด่นชัด คือ การสื่อสารระหว่างนางโชว์กับผู้ชม และการสื่อสารระหว่างผู้ชมกับผู้ชม

การเข้ารหัสของนางโชว์

กว่าจะมาเป็นการแสดงคาบาเร่ต์โชว์ได้นั้น นางโชว์มีการจัดเตรียมวิธีการสื่อสารอันหลากหลายประกอบกันขึ้นมา เพื่อสร้างความเพลิดเพลินตาเพลิดเพลินใจให้แก่ผู้ชม โดยในที่นี้ ผู้วิจัยเน้นศึกษาการเข้ารหัส (encode) หรือการสื่อสาร เพื่อการประกอบสร้างตัวตนของนางโชว์โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเด็นหลัก คือ

- นัยยะของคำว่า “กะเทย” และคำว่า “คาบาเร่ต์โชว์”
- ลักษณะภายนอก (physical appearance)
- การแสดง (acting)
- การสื่ออารมณ์ (emotion)
- รูปแบบการสื่อสารในพื้นที่คาบาเร่ต์โชว์

นัยยะของคำว่า “กะเทย” และคำว่า “คาบาเร่ต์โชว์”

ในส่วนนี้จะเป็นการศึกษาถึงนิยาม “กะเทย” และ “คาบาเร่ต์โชว์” ในสายตาของผู้เข้ารหัสหรือตัวของนางโชว์เอง ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็น

1. นัยยะของคำว่า “กะเทย” การตีความต่อนัยยะของ “กะเทย” ในที่นี้ประกอบไปด้วย นิยามคำว่า “กะเทย” และทัศนคติต่อนางโชว์ซึ่งถือเป็นอัตลักษณ์หนึ่งของกลุ่มกะเทยในสังคมไทย โดยฝ่ายผู้เข้ารหัสหรือตัวนางโชว์เอง ดังนี้

1.1 นิยามคำว่า “กะเทย” จากการนิยามคำว่ากะเทยโดยกลุ่มตัวอย่างผู้ที่ประกอบสร้างอัตลักษณ์แบบนางโชว์ พบว่า เป็นการนิยามในมิติสังคมเป็นหลัก ดังคำสัมภาษณ์ของพี่เล็ก “ถ้าคิดในแง่ของพี่ ก็คือ สัตว์โลกทางเลื้อยที่กล้าข้ามเส้นแบ่งเขตแดนแห่งเพศพันธุ์ มันก็คือความผิดปกติของทัศนคติที่ไม่เหมือนคนอื่น และกะเทยก็เป็นตัวตลกของสังคม เพราะสื่อยึดเยียดความเป็นตลกให้กับกะเทยซึ่งเป็นการตีความในมุมเดียว”³

ในมิติทางสังคม กะเทยหมายถึง สิ่งมีชีวิตอย่างหนึ่งที่พี่เล็กเรียกว่า “สัตว์โลก” การใช้คำแทนตัวเองเช่นนี้ จึงหมายความว่า กะเทยมีคุณค่าที่ต่ำกว่ามนุษย์ทั่วไป เนื่องจากตัวตนของกะเทยถูกลดคุณค่าโดยวาทกรรมทางการแพทย์เกี่ยวกับเพศของมนุษย์ที่ยอมรับเพียงแต่การมีอยู่ของเพศชายและเพศหญิง และแนวคิดสารัตถะนิยมที่เพศ คือปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง การประกอบสร้างตัวตนที่แตกต่างออกไปจากกฎเกณฑ์ทางเพศสภาพที่สังคมกระแสหลักยึดถือของกะเทย จากที่สังคมคาดหวังว่า บุคคลควรดำเนินเพศสภาพให้สอดคล้องกับเพศรีขระเดิม เป็นผลให้ผู้ที่มีความต้องการหรือความคิดที่ต่างออกไปหรือที่เรียกว่าเป็นลักษณะ “ทางเลื้อย” นั้นอยู่ในสถานะที่เป็น “พวกเขา” หรือเป็นคนชายขอบทางสังคม

ในขณะเดียวกันสื่อสารมวลชนที่สามารถส่งผ่านข้อมูลข่าวสารไปยังผู้คนจำนวนมากยังได้ประกอบสร้างความหมายต่อกะเทยในลักษณะที่ “เป็นอื่น” หรือที่เรียกว่าเป็น “ตัวตลก” และมีการสร้างภาพแบบฉบับ (stereotype) ให้แก่คนกลุ่มนี้แต่เพียงด้านเดียว ทำยที่สุดแล้ววาทกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดโดยสังคมได้ลดคุณค่าความเป็นคนของกะเทย ทำให้กะเทยอยู่ในความเป็นอื่น หรือเป็นอัตลักษณ์ที่มีสถานะเป็นรองจากเพศอื่น ๆ ในสังคม

1.2 ทัศนะต่อนางโชว์ กลุ่มตัวอย่างนางโชว์ได้แสดงทัศนะต่ออัตลักษณ์ของตนในหลายมิติ ในเชิงบทบาทหน้าที่แล้ว นางโชว์มองว่าตนเองมีหน้าที่เป็นผู้ให้ความบันเทิงต่อผู้ชมซึ่งต้องการผ่อนคลายความตึงเครียดอันเนื่องมาจากโครงสร้างสร้างทางสังคมหรือเรื่องส่วนตัวของแต่ละบุคคล ดังคำสัมภาษณ์ของพี่เล็ก

...มันเหมือนกับการอุปโลกน์หัวโขน เออ สวยดีนะ อยู่บนเวทีร้องเป๊ะ ๆ ๆ ลงมาก็คืออีเล็คนเดิม มุมมองของพี่บางคนมันถอดหัวไม่ออก คิดว่าตัวเองเป็นดารา เป็นสตาร์อยู่ตลอด มันไม่ใช่ อย่างน้องมา น้องเครียดจากงาน จากเรียน จากแฟน น้องมานี้ น้องอยากดูโชว์ ชุดสวยอะ... พี่มีหน้าที่สำเร็จความใคร่ให้น้อง ทำให้แฮปปี้เหมือนการดูหนังเรื่องหนึ่ง⁴

³ เรื่องเดียวกัน.

⁴ เรื่องเดียวกัน.

จากความคิดเห็นของพีเล็ก บทบาทของนางโชว์คือการประกอบสร้างตัวตนภายในเวลาและพื้นที่ใดหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะ บุคคลหนึ่งซึ่งอาจประกอบสร้างหลาย ๆ อัตลักษณ์ทับซ้อนกัน จะมีการพลิกบทบาทตามแต่ละสถานการณ์นั้น ๆ โดยบทบาทหลักของนางโชว์นั้นดำเนินผ่านการสื่อสารตัวตนในด้านลักษณะภายนอก เช่น เรือนร่าง การแต่งกาย การแต่งหน้า ในด้านการแสดง เช่น การลิปซิงก์ การพูดตลก การแสดงกิริยาท่าทาง รวมถึงการสื่ออารมณ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ชมรับรู้ได้ถึงความบันเทิงใจภายใต้พื้นที่ของคาบาเร่ต์โชว์

สำหรับทัศนะต่อนางโชว์มิติของอาชีพรอง การประกอบอาชีพนางโชว์ซึ่งแม้แต่ผู้แสดงเองก็มองว่าเป็นอาชีพที่เต็นกินรำกินนั้น ถึงแม้ว่ารายได้จากการแสดงอาจไม่สูงมากเมื่อเทียบกับอาชีพอื่น ๆ จากการพูดคุยเกี่ยวกับภูมิหลังของนางโชว์นั้นพบว่า การเป็นนางโชว์นั้นมี 2 ลักษณะคือ หนึ่ง มีการประกอบอาชีพนางโชว์เป็นอาชีพหลักและเป็นอาชีพเสริม เนื่องจากนางโชว์หลายคนได้ยึดอาชีพหลักด้านอื่น ๆ และมีประกอบอาชีพนางโชว์เป็นรายได้เสริมด้วย

ด้วยความที่มันเป็นอาชีพรองก็เหมือนกับว่าเราทำสนุก ๆ เรารัก เราถึงมาทำ เพราะบางที ด้วยความที่ค่าตอบแทนมันน้อย แล้วเราต้องลงทุนด้วย ฉะนั้นเนี่ย เราต้องใจรักจริง ๆ เราถึงมาทำ แต่ถ้าเกิดจะลงเต็มตัวเป็นอาชีพหลัก ยุต้องเดินสายเป็นเรื่องราวเลยนะ⁵

ความคิดเห็นของใจ แสดงให้เห็นว่า การประกอบสร้างอัตลักษณ์แบบ drag queen หรือนางโชว์มีปัจจัยอย่างหนึ่งคือด้านอาชีพที่นำมาซึ่งรายได้หลักและรายได้เสริม นอกจากนี้ ความรักความชอบในการแสดงถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญในการเข้าสู่วงการนางโชว์ของกลุ่มชายรักชาย โดยผู้แสดงต้องสวมใส่เสื้อผ้าเครื่องประดับและแต่งแต้มสีสันทนใบหน้าตามบทบาทของผู้หญิงโดยมีคาบาเร่ต์โชว์เป็นพื้นที่การสื่อสาร จากที่พีเล็กกล่าวว่า

ถามว่าแอปเปิ้ลก็แอปเปิ้ล สนุกมั๊ยก็สนุก เหมือนเป็นปมด้อยรีเปลาไม่รู้ละ ต้องมาแต่งตัวเป็นผู้หญิง อาจคิดได้อีกแง่มุมหนึ่ง เป็นกะเทยแล้วอยากมาแต่งหญิงให้คนยอมรับ ซึ่งในจุดนี้พีไม่คิดว่าต้องมาทำ อาจจะเป็นปมข้างในก็ได้ แอปเปิ้ลก็ทำ ๆ เหมือนกับว่าเราอยากแสดงก็ทำไป⁶

จะเห็นได้ว่า ความสุขของนางโชว์ส่วนหนึ่งนั้นมาจากการได้ทำในสิ่งที่ใจรักซึ่งเป็นความต้องการทางจิตใจของบุคคล แม้จะไม่มีคำอธิบายที่ชัดเจนจากผู้เข้าร่วมว่า การประกอบสร้างตัวตนแบบนางโชว์ซึ่งเป็นรูปแบบที่ล้มล้าง (subversive) กฎเกณฑ์ทางเพศสภาพของ

⁵ สัมภาษณ์ ใจ, 1 กุมภาพันธ์ 2550.

⁶ สัมภาษณ์ พีเล็ก, 20 ธันวาคม 2549.

สังคมนั้น เป็นความปรารถนาที่จะประกอบสร้างเพศสภาพให้สอดคล้องกับเพศที่ต่างออกไปจากวาทกรรมกระแสหลักของตนอย่างชัดเจน หรือเป็นแสวงหาพื้นที่ในการแสดงออกถึงตัวตนเพื่อต่อต้านวัฒนธรรมกระแสหลักโดยคนชายขอบทางเพศเช่นกะเทยหรือไม่นั้น อย่างไรก็ตาม ข้อสรุปที่เห็นได้ชัดคือ การเป็นนางโชว์ คือกระบวนการ (process) ประกอบสร้างอัตลักษณ์อย่างหนึ่งซึ่งมีปัจจัยทางด้านอาชีพและความต้องการทางจิตใจ โดยมีบทบาทให้การสร้างความบันเทิงโดยอ้างอิงกับเพศสภาพของผู้หญิง

2. นัยยะของคำว่า “คาบาเร่ต์โชว์” ในที่นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษานัยยะของคำว่า “คาบาเร่ต์โชว์” โดยออกเป็น การรับรู้ต่อคำว่า “คาบาเร่ต์โชว์” ความหมายและความสำคัญของ “คาบาเร่ต์โชว์” ตามทัศนะของนางโชว์ ดังนี้

2.1 การรับรู้ต่อคำว่า “คาบาเร่ต์โชว์” จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนางโชว์พบว่า มีการรับรู้ต่อการแสดงดังกล่าว 2 ประการคือ คาบาเร่ต์โชว์เป็นการแสดงอย่างหนึ่งที่มีลักษณะที่ต่างออกไปจากการแสดงทั่วไป และเป็นการแสดงที่มีหลักเกณฑ์ จากที่พี่เล็กกล่าวว่า

พี่คิดว่าคนดี ๆ ที่ไหนเอาเพลงคนอื่นมาร้อง อ้าว เธอลองคิดดูสิว่าคนบ้าหรือคนที่เก็บกดที่อยู่ดี ๆ เอาเพลงคนอื่นมาพะงาบ ๆ โดยที่ตัวเองไม่ได้ร้อง แล้วก็ทำเป็นเสแสร้งว่าร้อง แต่ศาสตร์ของมันก็คือว่า ทำยังไงให้คนดู ดูแล้วเหมือนได้เสพคอนเสิร์ตจริง ๆ หรือการได้ดูมิวสิกจริง ๆ หรือการได้ดูศิลปินคนนั้นจริง ๆ⁷

จากมุมมองของพี่เล็ก นักแสดงคาบาเร่ต์หรือนางโชว์ดูจะเป็นผู้ที่กระทำในสิ่งที่ไม่ปกติ หรือที่เรียกว่าเป็น “คนบ้า” นั้นแสดงให้เห็นว่า คาบาเร่ต์โชว์นั้นมี “ความเป็นอื่น” จากการแสดงทั่วไป เนื่องจากนักแสดงไม่นำเสนอเสียงร้องของตนเองจริง ๆ ให้ผู้ชมได้รับฟังขณะที่มีการขยับปากให้ตรงตามเนื้อเพลงพร้อมกับมีจินตลีลาประกอบการแสดง

ในขณะเดียวการรับรู้ต่อคาบาเร่ต์โชว์อีกประการโดยผู้แสดง คือ คาบาเร่ต์โชว์เป็นการแสดงที่มีหลักเกณฑ์ หรือมีความเป็น “ศาสตร์” ร่วมอยู่ โดยมีเป้าหมายเพื่อสื่อสารออกมาให้สมจริงที่สุดราวกับว่า นางโชว์คือนักร้องต้นฉบับคนนั้นซึ่งกำลังแสดงอยู่บนเวที โดยสื่อสารตัวตนด้วยวิธีการเลียนแบบ (imitate) ทั้งในด้านลักษณะภายนอกให้ใกล้เคียงกับนักร้องผู้นั้น มีการแสดงที่แม่นยำและมีความเหมือนมากที่สุด รวมถึงสื่ออารมณ์ของตัวเองผ่านอวัจนะภาษาเพื่อดึงอารมณ์ร่วมจากผู้ชมที่อยู่รายรอบเวที

⁷ เรื่องเดียวกัน.

ในเชิงอัตลักษณ์นั้นนิยามของคาบาเร่ต์โชว์เป็น “เหรียญสองด้าน” ในสายตาของกะเทยหรือนางโชว์ โดยมีทั้งด้านที่กดทับและยอมรับในวาทกรรมกระแสหลักของสังคมต่อเพศสภาพของพวกเขา กับอีกด้านที่พยายามให้ความหมายว่าเป็น “ศาสตร์” แขนงหนึ่งของการสื่อสาร

2.2 ความหมายและความสำคัญของ “คาบาเร่ต์โชว์” ในด้านความหมายและความสำคัญของการแสดงคาบาเร่ต์โชว์ในสายตาของนางโชว์เองนั้น ผู้วิจัยพบว่า มีการโยงความหมายหรือความสำคัญของสิ่งนี้เข้ากับตัวตนของกลุ่มชายรักชายซึ่งเป็นคนชายขอบในสังคมดังกล่าว คำสัมภาษณ์ของพี่เล็ก

“พูดง่าย ๆ ก็คือ ยารักษาโรคของคนดูและคนโชว์ ที่ต่างก็เป็นคนที่อยู่ในที่ลับและที่ที่แฉ่ง คือ ทำความไฝ่ฝันของกลุ่มเฉพาะให้ได้รับการยอมรับในสังคม เปรียบประหนึ่งว่าเป็นความจริง เป็นเหมือนการเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไป”⁸

จากความคิดเห็นข้างต้น การแสดงดังกล่าวถือว่าเป็นวัฒนธรรมย่อยอย่างหนึ่งชายกลุ่มชายรักชาย หรือที่พี่เล็กเรียกว่า “กลุ่มเฉพาะ” ซึ่งมีอำนาจในการต่อสู้หรือต่อรองต่ำกว่าวัฒนธรรมกระแสหลักในสังคม การเปรียบเทียบคาบาเร่ต์โชว์ว่าเป็น “ยา” คาบาเร่ต์โชว์จึงมีหน้าที่รักษาอาการเจ็บป่วยของชนกลุ่มน้อยทางเพศสภาพซึ่งถูกจัดวางให้อยู่ในลำดับชั้นที่ต่ำกว่า (inferior) ในโลกของความเป็นจริง ในมุมมองของนักแสดงแล้วคาบาเร่ต์โชว์จึงเป็นพื้นที่ซึ่งแสดงออกถึงอำนาจในการนิยามตัวตนของกะเทยหรือชายรักชายได้ตามเจตจำนงที่แท้จริง แม้จะเกิดขึ้นเพียงเวลาใดเวลาหนึ่งและพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง อย่างไรก็ตาม การได้รับการยอมรับให้อยู่ในสถานะที่เท่าเทียมกับคนส่วนใหญ่ดูจะยังไม่เกิดขึ้นจริงในสังคมที่ยึดถือแนวความคิดเป็นรักต่างเพศเป็นใหญ่

ลักษณะภายนอก (physical appearance)

เนื่องจากแนวคิดแรกเริ่มของร้าน Mogue Bar คือ คณະนางโชว์ซึ่งมีลักษณะ Drag queen เป็นหลัก โดยในระยะหลังทางร้านได้รับนางโชว์ ซึ่งมีลักษณะเป็นผู้ชายที่แปลงเพศเป็นผู้หญิงเข้ามาด้วย ในปัจจุบัน นางโชว์ในร้านมีประมาณ 5-6 คน และหนึ่งในนั้นคือผู้ที่ผ่านการแปลงเพศมาแล้ว ด้วยเหตุนี้ ลักษณะที่ภายนอกของนางโชว์บนเวทีจึงผ่านการประกอบสร้างตัวตนต่างกัน โดยในที่นี้ ผู้วิจัยเน้นศึกษานางโชว์ที่มีลักษณะ Drag queen เพื่อให้เห็นภาพของ

⁸ เรื่องเดียวกัน.

การปรุงแต่งร่างกายที่มีรายละเอียดที่กว้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการประกอบสร้างร่างกาย การแต่งหน้า และการแต่งกาย ดังนี้

1. การประกอบสร้างร่างกาย ในฐานะนางโชว์ ร่างกายถือได้ว่าเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรม ประการหนึ่งในการแสดงคาบาเร่ต์ ที่นักแสดงในที่นี้ต้องแต่งกายข้ามเพศให้ดูคล้ายคลึงกับ เพศหญิงซึ่งเป็นนักร้องต้นแบบ นางโชว์มองว่า ตนเองไม่จำเป็นจะต้องรูปร่างที่ใกล้เคียงกับผู้หญิง อย่างถาวรด้วยการทำศัลยกรรมแปลงเพศหรือเสริมหน้าอก หรือเหมือนผู้หญิงมากที่สุด เนื่องจาก เครื่องแต่งกายอย่างผู้หญิงที่ใช้ในการแสดงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยเสริมให้มีบุคลิกดังกล่าว

ขณะเดียวกัน นางโชว์มีการดูแลรักษาร่างกายให้มีทรวดทรงที่ดีตามกระแสของ คนส่วนใหญ่ที่ให้ความสำคัญกับการมีรูปร่างที่ผอมบางหรือดูมีสุขภาพดีด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งใช้ เวลาอย่างต่อเนื่อง เช่น การเลือกทานอาหาร การออกกำลังกาย จะเห็นได้จากการที่ครั้งหนึ่งผู้วิจัย เคยนำขนมอบไปฝากพี่เล็กซึ่งเคยได้รับรางวัล ซุปเปอร์โมเดล จากการประกวด Miss Alcazar เมื่อ ปี 2544 บอกกับผู้วิจัยว่า ตนเองต้องรักษาหุ่น เพราะต้องใส่ชุดว่ายน้ำแสดงในบางโอกาส การทาน ขนมเช่นนี้จะส่งผลต่อรูปร่างของตนได้ ด้วยเหตุนี้ อัตลักษณ์ของนางโชว์จึงไม่ใช่เรื่องของ “การ เป็น” หากแต่เป็นการ “กลายเป็น” ซึ่งมีการประกอบสร้างร่างกายอย่างเคลื่อนไหวหรือเป็น “กระบวนการ” ที่ไม่หยุดนิ่ง

อย่างไรก็ตาม การมีรูปร่างที่อวบอ้วนซึ่งตรงข้ามกับความงามที่ผู้คนยึดถือ หรือการ มีรูปร่างที่บึกบึนซึ่งเป็นหุ่นแบบผู้ชายไม่ถือว่าเป็นอุปสรรคในการสื่อสารตัวตนของนักแสดง เนื่องจากคาแร็คเตอร์ที่ชัดเจนและสอดคล้องตามนักร้องแบบฉบับถือเป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งในการ ประกอบสร้างอัตลักษณ์แบบนางโชว์

...เกี่ยวกับรูปร่างเนี่ยไม่ค่อยสำคัญ ไม่ว่ายูจะเป็นคนอ้วนแค่ไหนก็ตาม เพราะว่า การที่รูปร่างของยู รูปร่างของคนเราและก็น้ำตาเนี่ย มันก็ขึ้นอยู่กับว่าจะโชว์ คาแร็คเตอร์เป็นใคร ถ้าเกิดยูอ้วน ยูก็อาจจะแต่งตัวแล้วก็ทำโชว์ในลักษณะ ของนักร้องฝรั่งผิวดำ ตัวใหญ่ พลังเสียงเยอะ ๆ อะไรก็ว่าไป...⁹

ผิวพรรณเป็นอีกหนึ่งที่นางโชว์ให้ความเอาใจใส่ดูแล เนื่องจากบุคลิกเป็นอีกสื่อ ที่คนดูรับรู้ได้ในระยะใกล้ นางโชว์ที่ดูดีควรเป็นผู้ที่มีผิวพรรณขาวสะอาดหรือทนมเนียน ปราศจาก ริ้วรอย ใจมองว่า รอยสักบนผิวกายของนางโชว์ ถือเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการสื่อสารกับผู้ชม เนื่องจากเพลงที่นำมาแสดงในคาบาเร่ต์โชว์แทบทั้งหมดแล้วเป็นเพลงของนักร้องหญิงที่มีชื่อเสียง

⁹ เรื่องเดียวกัน.

ตัวของผู้ส่งสารรวมถึงเนื้อหาที่นำเสนออยู่บนเวทีจึงควรสอดคล้องกับเพศสภาพแบบผู้หญิงที่ดูนุ่มนวล ขณะที่รอยสักแสดงถึง ความแข็งแกร่ง ซึ่งตรงกันข้ามกับเพศสภาพของผู้หญิง

... มันดูไม่เนียน เข้าใจป่าว เพราะนางโชว์เราต้องขาวเนียน on stage เราจะต้องขาวเนียน ดู smooth อะไอย่างเงี้ย แต่พอมีรอยสักแล้ว อู๊ย! ไม่ใช่ละ ถ้าเกิดเราร้องเพลง เล่นเพลงหวาน ๆ ออกไปแล้วเห็นรอยสักมันก็ขัดแย้ง ก็ดีแล้วที่เราไม่มีรอยสัก¹⁰

ความคิดเห็นของใจ สะท้อนถึงการประกอบสร้างอัตลักษณ์ทั้งในและนอกเวทีว่ามีความเชื่อมโยงต่อกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ บุคคลไม่สามารถสื่อสารตัวตนได้ตามความต้องการของตนเองอย่างเสรี หากแต่ต้องคำนึงถึงทัศนคติของผู้อื่นที่รับรู้ต่อการประกอบสร้างตัวตนของตนเอง

กล่าวได้ว่าการประกอบสร้างร่างกายของนางโชว์ ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่ระบุว่าคน ๆ หนึ่งมีอัตลักษณ์เช่นไรนั้น ไม่ใช่เพียงร่างกายทางธรรมชาติ หากแต่เป็นร่างกายสังคม ที่นางโชว์ต้องแปรเปลี่ยนรูปทรง และผิวพรรณให้สอดคล้องกับค่านิยมของคนส่วนใหญ่ ร่างกายของนางโชว์จึงเป็นทั้งสื่อและทุนทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่นางโชว์ใช้ประกอบสร้างร่างกายอย่างแตกต่างจากเพศวิถีเดิมซึ่งเป็นผู้ชายให้มีรูปร่างที่ดีหรือมีรูปร่างที่คล้ายคลึงผู้หญิง

เวทีของคาบาเรต์โชว์เป็นเสมือนพื้นที่ที่พิเศษต่างออกไปจากพื้นที่อื่น กล่าวคือ นางโชว์สามารถแต่งกายที่เผยเรือนร่างมากกว่าปกติ และอาจตกแต่งด้วยเครื่องประดับหรือหุราอลังการเกินจริง ขณะที่ก่อนและหลังการแสดงนั้นนางโชว์แต่งกายต่างจากเครื่องแต่งกายบนเวทีโดยสิ้นเชิง เสื้อผ้าที่สวมใส่ส่วนใหญ่เป็นแบบ unisex เช่น เสื้อยืดหรือเสื้อเชิร์ตขนาดพอดีตัว กางเกงยีนส์ หรือแต่งกายด้วยชุดลาลองที่มีสีสันสดใส มีลวดลาย ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มชายรักชายบางคน ให้คำจำกัดความว่า "แต่งบอย" ส่วนทรงผมที่แต่งละคนไว้นั้นแตกต่างกันออกไป ซึ่งส่วนใหญ่ไว้ผมสั้น ผมบ๊อบ และมีเพียงคนเดียวที่ไว้ผมยาวซึ่งนางโชว์ผู้นั้นได้ทำศัลยกรรมเสริมหน้าอกและแปลงเพศแล้ว ในส่วนของใบหน้า นางโชว์บางส่วนทำศัลยกรรมเสริมจมูกเพื่อให้รูปหน้าออกมาดูดี

การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของนางโชว์นอกพื้นที่คาบาเรต์ที่แตกต่างกันนั้นก็เนื่องด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันออกไป เช่น ในกรณีของใจนั้นยังไม่เปิดเผยตัวเองว่าเป็นชายรักชายกับครอบครัวโดยตรง สิ่งที่คล้ายคลึงการกระทำของผู้หญิงมากที่สุด คือ การกันคิ้ว ขณะที่พีเล็กเป็นผู้ที่ทางบ้านรับรู้และยอมรับตั้งแต่วัยเด็กแล้วว่าเป็นกะเทยนั้นไว้ผมบ๊อบยาวประบ่า และมี

¹⁰ เรื่องเดียวกัน.

กิริยาท่าทางเฉพาะตัวซึ่งพีเล็กริบายให้ผู้วิจัยทราบว่าตนเองมีบุคลิกคล้ายหอมมากกว่าคล้ายผู้หญิง

โดยสรุปแล้ว การประกอบสร้างร่างกายของนางโชว์ด้วยการจัดการกับร่างกายให้มีทรวดทรงที่ดีหรือให้คล้ายคลึงกับความเป็นผู้หญิงภายใต้พื้นที่การสื่อสารของคาบาเร่ต์โชว์ มีนัยยะบ่งบอกถึงความเป็นคาร์นิวัล (carnival) ตามทัศนะของ Mikhail Bakhtin กล่าวคือ กลุ่มชายขอบทางเพศสภาพดังเช่นกลุ่มชายรักชายได้ต่อต้านกฎเกณฑ์ทางสังคมในรูปแบบการสื่อสารที่กลับหัวกลับหาง (turning upside down) และหลีกเลี่ยงไปจากกฎระเบียบแห่งเพศภาวะที่มีอยู่ในสังคม

2. การแต่งหน้า การแต่งหน้าทาปากไม่ใช่เพียงการสร้างสีสันบนใบหน้าเท่านั้น หากแต่มีที่มาที่ไปหลายประการ เป้าหมายในการแต่งหน้านางโชว์เป็นไปเพื่อสร้างความคล้ายคลึงกับตัวตลกหรือหญิงตลกแบบคนนั้น ๆ ที่ตนเลียนแบบ ทั้งในส่วนของท่อนสีที่เลือกใช้ การวาดรูปทรงของตา ปากและจมูก ซึ่งต้องใช้ความประณีตบรรจงในการแต่ง ถึงแม้ว่าการแสดงบนเวทีต่อเพลงหนึ่งอาจใช้เวลาเพียง 4 นาที แต่การแต่งหน้าเป็นการเตรียมตัวที่สำคัญมาก การแต่งหน้าที่ใช้เวลาน้อยที่สุดคือครึ่งชั่วโมง ดังคำสัมภาษณ์ของพีเล็ก

“...นางโชว์ที่ดีต้องเปลี่ยนหน้าตัวเองได้ คือ make up สำคัญ เพราะส่วนใหญ่อย่างพี่เองบางทีทำมาปี่หนึ่งก็ยังชี้เกียจแต่งหน้า แต่มันก็ต้องแต่ง แต่งหมา ๆ ก็ไม่ได้...”¹¹

มุมมองของพีเล็ก แสดงให้เห็นว่า การแต่งหน้าของนางโชว์เป็นอัตลักษณ์ที่สามารถรื้อสร้าง (reconstruct) ได้ นอกจากจะต้องแต่งหน้าตามรูปลักษณะเฉพาะของนักร้องตลกแบบทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศแล้ว นางโชว์ยังต้องลงน้ำหนักของสีสันบนใบหน้าให้ชัดเจน เพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้ชม รวมถึงการแต่งหน้าโดยใช้วัตถุตลก ๆ น้อย ๆ เช่น ขนตาปลอมที่ทำจากมีสีสันที่ดูแปลกตา การใช้เครื่องสำอางที่มีเนื้อเปล่งประกายแวววาว จากที่แสงสีบนเวทีที่กระทบบนใบหน้าจะทำให้เครื่องสำอางที่แต่งไว้ดูจางลง การแต่งหน้าของนางโชว์ในพื้นที่คาบาเร่ต์จึงต้องมีเทคนิค จากความเห็นของใจที่ว่า

“...ไม่ใช่ยูแต่งไม่เป็นแล้วมาแต้ม ๆ ๆ ๆ สี มันก็ไม่ควรใช้มัย เพราะอยู่บน stage ยูจะต้องสู้ไฟ ยูจะต้องรู้ว่าควรแต่งยังไงให้ขึ้นไฟ...อย่างพี่ พี่ก็จะเรียนมากับอีกคนหนึ่งซึ่งเป็นนางโชว์อยู่ที่สีลม พี่คนนั้นเค้าจะสอนพี่อีกแบบหนึ่ง...”¹²

¹¹ เรื่องเดียวกัน.

¹² สัมภาษณ์ ใจ, 1 กุมภาพันธ์ 2550.

การแต่งหน้าของนางโชว์จะประกอบไปด้วยความรู้และทักษะเพื่อใบหน้าที่จะออกมาดูดี นางโชว์บางคนอาจได้รับการถ่ายทอดมาจากรุ่นพี่ซึ่งเป็นนางโชว์อีกที ดังกรณีของใจ โดยเทคนิคในการแต่งหน้าของแต่ละคนหรือแต่ละคณะก็แตกต่างกันออกไป สำหรับพี่เล็กแล้ว การเรียนมาทางด้านศิลปะทำให้การแต่งหน้าของตนเป็นไปอย่างหลากหลายมากยิ่งขึ้น และมีพื้นฐานในการเลือกใช้สีให้ออกมาลงตัว

“...เรียนศิลปะไง แม่ก็ใส่ซะ นี่ขนาดบิ๊ยมันจะแค่นี้ใช้มัย กูอยากมั่วอีกหน่อยหะ มันไม่จบนะ ก็ต้องเบรกตัวเอง...แต่ถ้าเกิดให้แต่งหน้าพิสดาร henna body paint เร็ว วาดปั๊บ ๆ ๆ ๆ เสริจ ได้เปรียบตรงนี้ กล้าใช้สีกว่าคนอื่น...”¹³

ความรู้ดั้งเดิมในทางศิลปะ เป็นอีกหนึ่งทางหนึ่งที่เสริมทักษะทางหน้าที่การของนางโชว์ ซึ่งทำให้มีรูปแบบการแต่งหน้าที่หลากหลายตามแนวของเพลงที่เลือกมานำเสนอ และช่วยประหยัดเวลาในการแต่งหน้า โดยใบหน้าที่จะแต่งเสร็จแล้วอาจแตกต่างจากนักร้องต้นฉบับบ้างในบางครั้ง ซึ่งส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความชอบหรือความต้องการส่วนตัวของนางโชว์ ในขณะเดียวกันรูปแบบการแต่งหน้าซึ่งมากกว่าปกติของนางโชว์ในพื้นที่คาบาเร่โชว์ยังมีนัยยะของพิธีกรรมแบบคาร์นิวัล (carnival) ของ Bakhtin ที่ยอมให้มีการแสดงออกที่มากกว่าปกติ ซึ่งเป็นพื้นที่ของการต่อต้านระเบียบเกณฑ์ของสังคม หรือเป็นรูปแบบการสื่อสารที่ไม่อาจกระทำได้ในชีวิตประจำวัน

3. การแต่งกาย เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับของนางโชว์ส่วนใหญ่แล้วทางร้านจะเป็นผู้ลงทุนและจัดมาให้ตามความคิดเห็นของนางโชว์ ว่ามีความจำเป็นที่จะใช้สิ่งเหล่านี้ในรูปแบบไหนบ้าง เครื่องแต่งกายที่สังเกตเห็นได้ มักเป็นเครื่องแต่งกายที่เลียนแบบนักร้องต้นฉบับทั้งที่ปรากฏตามมิวสิกวิดีโอเพลงนั้น หรือเป็นชุดที่บ่งบอกถึงคาแร็คเตอร์ของนักร้องผู้นั้น รวมถึงเป็นชุดที่บ่งบอกถึงอารมณ์ของเพลง

วิกผมเป็นอีกหนึ่งอุปกรณ์ที่ช่วยให้นางโชว์มีตัวตนที่เหมือนผู้หญิงตัวตนต้นฉบับเนื่องจากนางโชว์ส่วนใหญ่ไว้ผมสั้น ขณะที่นักร้องหญิงตนนั้น ๆ ไว้ผมที่แตกต่างกันออกไป เช่น ผมยาวตรง หรือผมหยิกฟู หรือผมบ๊อบทั้งแบบสั้นและแบบยาว เป็นต้น นอกจากนี้ วิกผมยังช่วยให้นางโชว์มีตัวตนที่คล้ายคลึงกับนักร้องหญิงที่นางโชว์เลียนแบบ มักเป็นนักร้องต่างชาติ วิกผมสีสั้นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น สีทอง สีบลอนด์ทั้งแบบผมหยิก ด้วยเหตุนี้ อัตลักษณ์ของนางโชว์ คือผู้ที่แปลงร่างกายไปสู่สิ่งที่ต่างไปจากตัวตนเดิมให้มากที่สุด

¹³ สัมภาษณ์ พี่เล็ก, 20 ธันวาคม 2550.

นอกจาก รูปแบบเครื่องแต่งกายของนางโชว์จะเป็นไปตามนักร้องต้นฉบับผู้หญิง ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ใช่เครื่องแต่งกายที่เผยให้เห็นเรือนร่างมากนัก เนื่องจากการแพร่ภาพผ่านสื่อมวลชน ขณะที่คาบาเร่ต์โชว์เป็นการสื่อสารแบบกลุ่ม การแต่งกายให้ดูโป๊หรือเซ็กซี่จึงเป็นอีก รูปแบบของเครื่องแต่งกายที่นางโชว์นำมาเสนอ โดยนางโชว์มองว่าการแต่งกายลักษณะนี้สำหรับตนเองแล้วไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่เกินเลย เพราะจริง ๆ แล้วมีการป้องกันอย่างมิดชิด ซึ่งผู้ชมอาจสังเกตเห็นได้ไม่ชัดเจนนัก ดังคำสัมภาษณ์ของพีเล็ก

“ร้องเดี่ยว ใส่ยกทรงตัว แล้วชุดก็ซื้อจากที่เค้ายายพัฒนพงศ์ เป็นเส้น ๆ ปิดแค่นี้ เป้าประมาณนิ้วหนึ่งแล้วก็เส้นพัน ๆ ๆ จริง ๆ แล้วเราก็มีเซฟของเราอยู่แล้ว เราใส่สะโพก ใส่ถุงน่องไป 3 ชั้น ใส่ตาข่ายอีกชั้นหนึ่ง แต่ทุกอย่างคือออกมาดูโป๊”¹⁴

กล่าวได้ว่า การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าน้อยชิ้นนั้นมีเหตุผลในเรื่องการแสดง โดยเป็นไปเพื่อสร้างความตื่นตาตื่นใจให้แก่ผู้คนที่ต้องการผ่อนคลายตัวเองภายหลังจากเวลาปกติในชีวิตประจำ ภายในสถานบันเทิงซึ่งแสดงโดยกลุ่มชายรักชายและรับชมโดยผู้ชมกลุ่มชายรักชายเป็นหลัก การแต่งกายที่ดูเผยเรือนร่างมากกว่าปกติ จึงเป็นสิ่งที่ดำเนินไปตามความเหมาะสมของเวลาและพื้นที่แบบคาบาเร่ต์โชว์ ลักษณะเช่นนี้จึงสะท้อนถึงพื้นที่แห่งการต่อต้านระบบด้วยการกระทำที่เกินเลย (excession) ออกไปจากชีวิตประจำวัน และมีการแสวงหาความรื่นรมย์จากร่างกาย (bodily pleasure) ด้วยการสวมใส่เสื้อผ้าน้อยชิ้น ตามแนวคิดคาร์นิวัล (carnival) เช่นกัน

การแสดง

ในที่นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งรูปแบบการแสดงของนางโชว์ออกเป็น 3 ประการ คือ การลิปซิงก์ การพูดตลก และการแสดงกิริยาท่าทาง ดังที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้

1. **การลิปซิงก์** การแสดงคาบาเร่ต์ของ Mogue Bar ประกอบด้วยการแสดง 2 แบบ คือ ลิปซิงก์และพูดตลก การแสดงหนึ่งชุดจะมีประมาณ 5 เพลง โดยจะต้องมีวรรธสที่หลากหลาย เพลงที่นำมาแสดงเป็นเพลงของนักร้องหญิงต่างประเทศ เพลงแรกซึ่งเป็นเพลงเปิด คือเพลงที่มีจังหวะที่หนักแน่นหรือมีเนื้อหาที่แสดงถึงความยิ่งใหญ่ และเรียกความสนใจ เพลงที่สอง เป็นเพลงแนวหวานซึ้ง เพื่อเป็นการเปลี่ยนอารมณ์ เพลงที่สาม ทำนองเพลงจะมีจังหวะเร็วขึ้นมาอีก หรือมีลูกเล่นขึ้นในการแสดงเพิ่มขึ้น เพลงที่สี่ อาจจะมีลูกคู่ประกอบ และเพลงที่ห้าจะเป็นเพลงที่มี

¹⁴ เรื่องเดียวกัน.

จังหวะหรือเนื้อหาที่ดึงดูดความสนใจอีกครั้งเป็นการปิดท้าย ทั้งนี้ อาจมีการจัดเรียงอรรถรสของเพลงสลับกันไปบ้างตามความเหมาะสม เมื่อการแสดงลิปซิงก์จบลง ทั้งนางโชว์และนายโชว์จะออกมาบนเวทีอีกครั้งเพื่อทักทายและขอบคุณผู้ชม จากนั้นจะเป็นการพูดตลกปิดท้ายด้วยเนื้อหาที่หลากหลายรวมถึงการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของทางร้าน ระยะเวลาในการแสดงทั้งสิ้นประมาณ 20 นาที

สำหรับการแสดงลิปซิงก์ที่ผู้แสดงต้องขยับปากให้ตรงไปตามเพลง หลังจากที่นางโชว์ได้เลือกเพลง ๆ หนึ่งมานำเสนอ ก่อนการแสดงจะต้องมีการตั้งใจฟังเพลงจากแผ่นซีดีหลายครั้ง จากนั้นจึงแกะเพลงและจดจำว่าในท่อนนี้มีเนื้อเพลงว่าอย่างไรแล้วขยับปากตาม โดยรูปแบบการลิปซิงก์ของแต่ละคนอาจแตกต่างกันไป โดยนางโชว์บางคนอาจเลือกที่จะขยับปากโดยไม่ออกเสียงจริงหรือบางคนอาจร้องออกเสียงจริงก็เป็นได้ ตามแต่ความถนัดของแต่ละคน สำหรับใจแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นการร้องออกเสียงจริงตามเพลง เพื่อการเลียนแบบ (mocking) ที่ดูสมจริงที่สุด โดยอธิบายว่า

“...ถ้าโพงเสียงดังแค่ไหน กูต้องดังกว่าให้ได้ เพราะว่าการที่เราร้องออกไปแล้วเราร้องจริง มันจะยิ่งทำให้คนดูเชื่อว่าเราร้องจริง เพราะว่าเวลานักร้องเค้าร้องเส้นเลือด เส้นเอ็นขึ้นคอคอโค้งแบบอ๊วย อะใช้อย่างเงี้ย”¹⁵

การร้องออกเสียงจริงตามเนื้อร้องที่ศึกษามา จะช่วยให้ผู้ชมรับรู้ได้ถึงการเตรียมตัวเป็นอย่างดีของนักแสดง ขณะเดียวกันการร้องออกเสียงเช่นนี้ยังทำให้คนดูรับรู้ได้ถึงการแสดงที่เป็นไปอย่างสมสมจริง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นวิธีการอีกอย่างหนึ่งที่ช่วยทำให้ผู้รับสาร หรือผู้ชมมีทัศนคติที่ดีต่อนักแสดง อย่างไรก็ตาม สำหรับการเล่นเพลงเร็ว การขยับปากให้ตรงตามเพลงโดยไม่ออกเสียงจริงดูเป็นสิ่งที่เหมาะสมกว่า เนื่องจากนางโชว์ต้องเต้นให้เร็วตรงตามจังหวะ การเต้นไปพร้อม ๆ กับการร้องเพลงที่มีจังหวะเร็วอาจทำให้การแสดงออกมาไม่ได้ ดังนั้น การเลือกที่จะแสดงด้วยรูปแบบการลิปซิงก์แบบใด ๆ นั้นต้องดูแนวเพลงและความถนัดของผู้โชว์เป็นสำคัญ

เนื่องจากเพลงที่น่าเสนอส่วนใหญ่เป็นเพลงสากล นอกจากการจดจำเนื้อให้แม่นรู้จังหวะการขยับปากให้ตรงแล้ว การหาความหมายของเพลงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้ เนื่องจากนางโชว์ต้องทำความเข้าใจกับความหมายและอารมณ์ของเพลงให้ถูกต้องเสียก่อน ซึ่งอย่างน้อยอาจเป็นการถามความหมายจากผู้ที่มีความรู้ในภาษาอังกฤษ หรืออาจแปลท่อนสร้อยเพื่อให้เห็นภาพโดยรวมของเพลงแล้วจึงสื่อสารให้ผู้ชมรับรู้และเข้าใจ จากคำสัมภาษณ์ของใจ ที่ว่า “...ถ้าเกิด

¹⁵ สัมภาษณ์ ใจ, 1 กุมภาพันธ์ 2550.

ว่าพี่ทำการบ้านมาดี พี่ศึกษาเกี่ยวกับตัวนักร้องมาดี แล้วก็รู้ feeling ของเพลง รู้อารมณ์ของเพลง รู้เกี่ยวกับความหมายของเพลงแล้วเนี่ย พี่ก็จะสามารถสื่อออกมาได้ดีกว่านั้น...”¹⁶

ความคิดเห็นข้างต้นของใจ ได้สะท้อนให้เห็นว่า การแสดงของนางโชว์นั้นต้องอาศัย ความเป็นมืออาชีพ (professional) ที่ผู้แสดงเองต้องเตรียมตัวมาให้พร้อมมากที่สุดก่อนที่จะ ปรากฏกายบนเวที เพื่อนำเสนอสารออกมาให้ผู้ชมได้รับรู้โดยไม่ขาดตกบกพร่อง

2. การพูดตลก สำหรับการพูดตลกเพื่อสื่ออารมณ์ขันให้ผู้ชมได้รับความบันเทิงนั้น ประกอบไปด้วยการสื่อสารหลากหลายรูปแบบ ก่อนที่จะพูดคุยทักทายกับผู้ชมที่อยู่ข้างล่างเวที นางโชว์ อาจทำความเข้าใจกับตัวเองก่อนว่าตนเองมีบุคลิกเช่นไรและมีความสามารถในการพูดตลกหรือไม่ รวมถึงเข้าใจว่าโดยบุคลิกส่วนตัวของตนเองมีรูปแบบการพูดเช่นไรด้วย ดังคำสัมภาษณ์ของพี่เล็ก

“..คือมีวิธีพูดของพี่ ด้วยความที่พูดจาแรง พูดจาตรง มันก็ต้องเบรกดตัวเอง อย่าง พี่ก็จะนุ่ม ๆ ตลกช้า ๆ อะไรของเค้าไป ก็คือจะต้องคู่กัน แต่จะให้มาพูดคนเดียวเนี่ย ไม่ควร...”¹⁷

ในส่วนของการใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ นางโชว์จะมองก่อนกว่าผู้ชมส่วนใหญ่เป็นใคร แล้วปรับรูปแบบการพูดของตน ซึ่งอาจเป็นการปรับน้ำหนักของเสียงหรือการเลือกใช้คำที่ไม่รุนแรง หรือตรงจนเกินไป โดยนางโชว์จะสังเกตว่ามุขตลกที่พูดไปนั้นผู้ชมมีการตอบรับอย่างไรโดย สังเกตจากรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ การพูดตอบกลับของผู้ชม เป็นสำคัญ

พี่เป็นคนอยากโชว์ตลกมาก เป็นคนชอบ จริง ๆ แล้วเป็นคนไม่เรียบร้อย ใจ คิด อะไรเลย ๆ ร้าย ๆ จะชอบ มุข (เี๊ย ๆ) อะไรเนี่ยก็จะเล่นด้วยกัน...ถ้าเป็นคำ หยาบที่คนจะใช้ on stage มันก็ต้อง soft ลงมา ซึ่งเหมือนกับว่าคนดู มันก็ว่า ไม่ได้ เราก็ดูเลียงไปเป็นอย่างอื่น ๆ หรือเป็นการสื่อลามกอย่างเงี้ย มันก็ต้อง ไม่ใช่ไม่น่าสะอิดสะเอียนจนเกินไป แค່ทำให้รู้พองามก็ดี¹⁸

จากการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่าการพูดตลกอาจมีการใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ คำพูด หรือยั่วล้อผู้ชมในลักษณะของตลกร้าย (bad humor) หรือมีสื่อถึงเนื้อหาที่สองแง่สองง่ามผ่าน คำพูดและท่าทาง เช่น การพูดเสียดสีค่านิยมทางเพศ การใช้อวัยวะเทียมเป็นอุปกรณ์ประกอบการ แสดง การแสดงท่าทางที่เลียนแบบการร่วมเพศของชายรักชาย โดยมีเป้าหมายให้ผู้ชมรู้สึกตลก ขบขัน ทั้งนี้ ผลตอบรับส่วนใหญ่เป็นไปในทางบวกตามเป้าหมายของการสื่อสารของนางโชว์ ใน พื้นที่คาบาเร่ต์โชว์แล้ว การพูดตลกเกี่ยวกับเรื่องเพศ คือการนำสิ่งที่สังคมกระแหลกมองว่าเป็น

¹⁶ เรื่องเดียวกัน.

¹⁷ สัมภาษณ์ พี่เล็ก, 20 ธันวาคม 2549.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน.

การกีดกันทางเพศ (sexism) มาพลิกกลับให้เป็นเรื่องตลก ทำให้เราหัวเราะกับค่านิยมหรือสิ่งที่เราเคยเชื่อกันมาว่าเป็นความจริง

ความบันเทิงที่มีการแสดงออกที่เกินเลยหรือต่ำกว่าปกติ (low taste/degradation) รวมถึงการพลิกกลับเรื่องทางเพศที่สังคมส่วนใหญ่ยึดถือผ่านรูปแบบการพูดหรือแสดงตลก ในขอบเขตการการสื่อสารพิเศษแห่งนี้ จึงสะท้อนรูปแบบพิธีกรรมคาร์นิวัล (carnival) ในพื้นที่คาบาเร่ต์ไว้อย่างชัดเจน

3. การแสดงกิริยาท่าทาง

มิวสิกวิดีโอหรือข้อมูลจากสื่อสารมวลชนที่น่าเสียดายภาพข่าวของนักร้องหญิงคนนั้น ๆ ถือเป็นสื่ออย่างหนึ่งสำหรับการฝึกซ้อมท่าทางตามนักแสดงต้นฉบับ หรือศึกษานุคลิกลักษณะประจำตัวของนักร้อง และเป็นที่มาของจินตลีลาประกอบเพลงเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่สื่อไปตามความหมายของเพลง ดังที่พี่เล็กกล่าวว่า

...ถ้าทำการบ้านมาจริง ๆ ควรจะเล่นให้เหมือนในมิวสิกหรือในคอนเสิร์ต หรือเป็นท่าเฉพาะตัวของแต่ละคน ของนักร้องคนนั้นจริง ๆ ก็ต้องเก็บแล้วมันจะทำให้เราเหมือนศิลปินคนนั้น อย่างเช่น Cher เนี่ย เค้าจะมีท่าประจำของเค้า เคาะไม้คีย์บอร์ดอยู่แค่นี้ เพราะว่าแกแล้วเต้นมากไม่ได้ เราต้องทำ feel นั้น หรือแม้กระทั่งการเล่นหูเล่นตา ปากบ่นไม่ขยับเพราะโบท็อกซ์ ข้างหน้าคือไม่ขยับ จะขยับแต่ปากล่าง ภูมิภาคนี้ เราต้องรู้ขนาดนี้...¹⁹

การเก็บข้อมูลและจดจำข้อมูลมาอย่างละเอียดเกี่ยวกับนักร้องต้นฉบับ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะการเคลื่อนไหวร่างกาย การเคลื่อนไหวของใบหน้าซึ่งล้วนแต่เป็นการสื่อสารผ่านอวัจนภาษานั้นเป็นอีกหน้าที่หนึ่งอันพึงกระทำ และมีผลต่อวิธีการแสดงกิริยาท่าทางของนางโชว์บนเวที กล่าวได้ว่า การเลียนแบบกิริยาท่าทางนักร้องต้นฉบับถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของนางโชว์หรือสุนทรียะ (aesthetic) ของวัฒนธรรมย่อยแบบคาบาเร่ต์โชว์คือ การลอกเลียนแบบ (imitation) นั้นเอง โดยผลตอบรับต่อความสามารถในการเลียนแบบจะสังเกตได้จากปฏิสัมพันธ์ทางการแสดงของผู้ชมได้อีกทางหนึ่ง

การเข้ามาสู่อำชีพนี้ไม่ใช่แค่การปรุงแต่งรูปลักษณ์ให้ดูดีและดูเหมือนผู้หญิงเท่านั้น หากแต่ความสามารถทางการแสดง เช่น การร้องและการเต้นประกอบเพลงยังถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการสื่อสารตัวตนของนางโชว์ ดังคำสัมภาษณ์ของใจ “ก็ขนาดเพื่อน

¹⁹ เรื่องเดียวกัน.

พีเองอ้วนมากเลยนะแต่เต๋นพลี้มาก เพราะว่าบางคนเค้าอ้วนแต่ภายนอก แต่ความจริง energy เค้าสูงมาก ...”²⁰

จากความคิดเห็นข้างต้นคุณลักษณะประการสำคัญของคาบาเร่ต์โชว์นั้น จะเป็นการให้ความสำคัญกับความสามารถทางการแสดงของนางโชว์ซึ่งมีการดึง “พลัง” หรือสิ่งที่มีอยู่ภายในให้ตัวมานำเสนอให้ผู้ชมได้รับรู้และมีอารมณ์ความหมายร่วมขณะที่อยู่บนเวทีมากกว่าที่จะเป็นการสื่อสารลักษณะหรือรูปลักษณ์ภายนอกซึ่งเป็นเรื่องของความสูงต่ำ ดำขาว อ้วนผอม สวยหรือไม่สวย โดยเปรียบเทียบกับนักร้องหญิงต้นฉบับ

อาร์ม พนักงานเสิร์ฟของร้านซึ่งผู้วิจัยมักพูดคุยด้วยเป็นประจำ และเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มผู้ถอดรหัสภายในพื้นที่คาบาเร่ต์โชว์พูดถึงกิริยาท่าทางของนางโชว์บนเวทีกับพื้นที่ข้างล่างเวทีว่า มีความแตกต่างกัน ดังคำสัมภาษณ์ของอาร์มซึ่งเป็นพนักงานเสิร์ฟของร้าน คือ “...ก็จะเบาลงมาหน่อย บนเวทีเค้าก็จะทำให้เหมือนผู้หญิงมากที่สุด แต่ลงมาก็แต่งตัวเป็นผู้ชาย”²¹

จากคำสัมภาษณ์ของอาร์มร่วมกับการสังเกตการณ์ของผู้วิจัย พบว่า การแสดงกิริยาท่าทางที่มากกว่าปกตินั้นจะอยู่ในขอบเขตของเวทีคาบาเร่ต์โชว์ โดยการแสดงกิริยาท่าทางของนางโชว์จะอยู่ระดับที่ลดลงเมื่อลงมาจากเวทีแล้ว ดังจะเห็นได้จากท่าทางในการพูดคุยกับผู้ชมในร้าน การพูดคุยระหว่างนางโชว์ด้วยกันเองหรือกลุ่มเพื่อนรวมถึงการทักทายกับผู้วิจัยเอง อัตลักษณ์ของนางโชว์จึงถือได้ว่าเป็นการแสดงตามบทบาท (role) ซึ่งดำเนินอยู่นำฉากซึ่งมีการแสดงไปตามบท หรือเป็นการประกอบสร้างตัวตนภายใต้เวลาและพื้นที่หนึ่งเท่านั้น

กล่าวได้ว่า ในพื้นที่คาบาเร่ต์โชว์ การสื่อสารตัวตนให้คล้ายคลึงกับผู้หญิงผ่านกิริยาท่าทางนั้น มีเหตุผลทางการแสดงเป็นสำคัญ ขณะที่การสื่อสารตัวตนของนางโชว์ข้างล่างเวทีนั้นต่างกันออกไปตามบุคลิกของแต่ละคนรวมถึงสถานที่แวดล้อม

การสื่ออารมณ์

นางโชว์ได้นำศาสตร์ทางการแสดงละครมาประยุกต์ใช้กับการแสดงคาบาเร่ต์ การแสดงออกทางท่าทางซึ่งผสมผสานไปกับการสื่ออารมณ์บนเวทีคาบาเร่ต์โชว์นั้นมีระดับที่แตกต่างจากการแสดงละครเนื่องจากความแตกต่างของระยะห่างระหว่างผู้ชมกับผู้แสดง พี่เล็กกล่าวว่า “เราจะแสดงออกไปหมด 100 เปอร์เซ็นต์ไม่ได้ เท่าที่ศึกษามา เราต้องอยู่ที่ 80 เปอร์เซ็นต์ กำลัง

²⁰ สัมภาษณ์ ใจ, 1 กุมภาพันธ์ 2550.

²¹ สัมภาษณ์ อาร์ม, 8 กุมภาพันธ์ 2550.

สวย 100 เปอร์เซนต์ คือว่า มันจะดูโวยวายโหยพวยเกินไปเหมือนกับเล่นละครเวทีไป สำหรับ ณ ที่นี้ ...”²²

จะเห็นได้ว่า การแสดงคาบาเรต์โชว์นั้นมิได้เป็นเพียงการเคลื่อนไหวของร่างกายตาม จังหวะเพลงเพียงอย่างเดียว หากต้องอาศัยศาสตร์ทางการแสดงด้านอื่น ๆ ร่วมด้วยเพื่อการสื่อ อารมณ์ของเพลงอย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ ดีใจ หรือสนุกสนานร่าเริงเศร้า เสียใจรวมไป ถึงการร้องให้จริงบนเวที เพื่อส่งสารไปยังผู้ชม ด้วยการสื่อสารผ่านการเคลื่อนไหวของร่างกาย ซึ่งแทบจะเป็นทุกส่วนของร่างกาย รวมถึงการสื่ออารมณ์ผ่านสายตา

นอกจากนี้ สายตาของผู้ชมที่นางโชว์รับรู้ได้ในทันทีทันใดระหว่างการลิปซิงก์ เป็น เหมือนสิ่งช่วยเสริมระดับการสื่ออารมณ์ของนางโชว์ให้มากขึ้น ใจ กล่าวว่ “...ถ้าเกิดเค้ามองดู เราอยู่แล้ว มองเราด้วยสายตาชื่นชม คนนั้นแหละ เราเล่นได้แล้ว แล้วก็ต้องพยายามใส่เข้าไปอีก... จะทำให้เค้ากับเราใกล้ชิดมากขึ้น”²³

การสื่อสารตอบกลับในทันทีทันใดระหว่างการแสดงของคนที่อยู่ในพื้นที่คาบาเรต์โชว์ จึงเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ เกิดความรู้สึกและเข้าใจตรงกันระหว่างผู้ ส่งสารกับผู้รับสาร โดยสรุปแล้ว รูปแบบการสื่อสารในคาบาเรต์โชว์ทั้งการแสดงลิปซิงก์และการพูด ตลกนั้น เป็นการสื่อสารเชิงพิธีกรรมที่ทั้งสองฝ่ายมีอาจในการสื่อสารเท่าเทียมกัน แล้วนำไปสู่การ สร้างความหมายและอารมณ์ร่วมกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร

ในขณะเดียวกัน การเข้ารหัสหรือการสื่อสารตัวตนผ่านรูปลักษณะภายนอก การแสดง และการสื่ออารมณ์ของนางโชว์นั้นแสดงถึงปรากฏการณ์แบบคาร์นิวัล (carnival) ของ Bakhtin ใน บริบทการสื่อสารของคาบาเรต์โชว์ที่มีการแสดงออกซึ่งสิ่งที่เกินเลยและมากกว่าปกติในพื้นที่และ เวลาหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะ เพื่อต่อต้าน (resistance) ระเบียบเกณฑ์หรืออุดมการณ์แบบรักต่างเพศ เป็นใหญ่ (heterosexualism) โดยกลุ่มชายรักเพศเดียวกันซึ่งเป็นกลุ่มชายขอบของสังคม

รูปแบบการสื่อสารในพื้นที่คาบาเรต์โชว์

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการสื่อสารในพื้นที่คาบาเรต์โชว์นั้นมี 2 รูปแบบ คือ การ สื่อสารระหว่างนางโชว์กับผู้ชม และการสื่อสารระหว่างผู้ชมกับผู้ชม ดังรายละเอียดที่จะกล่าวถึง คือ

²² สัมภาษณ์ พี่เล็ก, 20 ธันวาคม 2550.

²³ สัมภาษณ์ พี่ใจ, 1 กุมภาพันธ์ 2550.

1. การสื่อสารระหว่างนางโชว์กับผู้ชม

การสื่อสารระหว่างนางโชว์กับผู้ชมในพื้นที่คาบาเรต์โชว์นั้นปรากฏผ่านการแสดงลิปซิงก์และการพูดตลก โดยผู้วิจัยพบว่าเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (two-way communication) ซึ่งทั้งสองฝ่ายมีการตอบโต้กันไปมา ไม่ว่าจะเป็นโดยคำพูดหรือสายตาของผู้ชม ใจกล่าวถึงสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการแสดงลิปซิงก์ซึ่งมีทั้งอารมณ์สุข เศร้า เหงา รักในแต่ละเพลงว่า

อย่างเพลงเศร้า ๆ เนี่ย พี่ร้อง ๆ ๆ ไป แล้วมองตาเค้า ให้รู้สึกว้า ชื่นเศร้าอยู่นะ สงสารชั้นเถอะ อย่างงี้ จริง ๆ นะ คนดูจะรู้สึก เคยฆ่าอยู่ครั้งหนึ่ง เกือบฆ่าเลยนะ พี่มองเค้าแล้วร้องเพลงเศร้าอยู่แบบว่าสงสารชั้นเถอะ ชั้นอกหักมา เค้าพยักหน้า รับนะ แบบ อืม ๆ ๆ น่าสงสารจริง ๆ ผู้หญิงด้วยนะ²⁴

ปฏิกิริยาของผู้ชมที่เกิดขึ้นผ่านสีหน้าและแวตานั้นเป็นเสมือนการสื่อสารตอบกลับ ในทันทีทันใดที่นางโชว์สามารถรับรู้ได้ระหว่างที่ตนแสดงอยู่บนเวที พี่เล็กพูดถึงการสื่ออารมณ์ไปยังผู้ชมบนเวทีว่า “มูมตา มูมปากยิ้ม ตาเจ้าชู้นิด ๆ ต้องเล่นไปหมด มี eye contact กลับมา feedback กลับมา เราจะเล่นกับคนนั้น ถ้าวันไหนคนดูเล่นกับเราด้วย เราก็จะยังมี proud ยิ่งเล่นเยอะ ...”²⁵

ผู้วิจัยสังเกตได้ว่า นางโชว์ไม่ได้มีบทบาทนำในการสื่อสารเพียงผู้เดียว ผู้ชมอาจเป็นผู้ที่เริ่มบทสนทนาก่อน ด้วยการตะโกนแซวนางโชว์เมื่อการลิปซิงก์แต่ละเพลงจบลงตามคาแร็คเตอร์ที่นางโชว์ผู้นั้นได้รับ เช่น “เซ็กซี่มาก” “เซ็กซี่เสือก” รวมถึง การร้องทักหรือพูดจาในเชิงยั่วล้อกับนางโชว์เมื่อการพูดตลกได้เริ่มขึ้น เป็นผลให้นางโชว์ต้องหาต้นตอเจ้าของเสียงแล้วพูดตอบโต้กันไปมาอย่างออกรสออกชาติ แล้วเสียงกรีดกร๊าด เสียงปรบมือ เสียงโห่ร้อง และเสียงหัวเราะจากผู้ชมก็เกิดขึ้นเป็นระยะในบริบทดังกล่าว กล่าวได้ว่า การสื่อสารในพื้นที่คาบาเรต์โชว์เป็นการสื่อสารตามแบบจำลองเชิงพิธีกรรม (ritualistic model) ที่มีการสื่อสารตอบกลับกันไปมาระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งทั้งสองฝ่ายมีการสลับบทบาทในการทำหน้าที่เป็นผู้รับหรือผู้ส่งสารได้ ลักษณะเช่นนี้สะท้อนให้เห็น การมีอารมณ์และความหมายร่วมกัน (shared meaning) ระหว่างผู้ที่กระทำการสื่อสารโดยเป็นกิจกรรมที่ดำเนินเข้าไปเข้ามาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เพื่อตอกย้ำความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ในท่ามกลางความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความหมายก็ยังมีเคลื่อนไหว และมีความไม่ลงรอยด้วย เช่น การพูดแซวกะเทยนางโชว์กลับว่า “เซ็กซี่มาก” “เซ็กซี่เสือก” ฯลฯ

²⁴ เรื่องเดียวกัน.

²⁵ สัมภาษณ์ พี่เล็ก, 20 ธันวาคม 2549.

ภายในพื้นที่การสื่อสารแบบคาบาเรต์โชว์นั้นประกอบไปด้วยผู้ชมหลายกลุ่ม ทั้งกลุ่มชายรักชายซึ่งเป็นผู้ชมกลุ่มส่วนใหญ่ และกลุ่มผู้หญิงและผู้ชายซึ่งมีจำนวนไม่มาก อย่างไรก็ตามการเล่นกับคนดูของนางโชว์ไม่ได้จำเพาะเจาะจงไปที่ผู้ที่มีเพศสภาพเช่นเดียวกับตนเท่านั้น หากแต่ยังสื่อสารกับคนดูกลุ่มอื่นด้วย ใจมองว่าตนไม่เลือกปฏิบัติต่อคนดู

“โน ๆ ๆ ทุกคนเป็นคนดูหมด เพราะว่า สิ่งหนึ่งที่พี่ค่อนข้างจะ fix มากคือ คนดูเค้า มาดูเรา เค้าให้เกียรติ แล้วในเมื่อเค้าให้เกียรติมาดูเรา เราก็ต้องให้เกียรติเค้าด้วยการทำโชว์ให้ เต็มที่”²⁶

เนื่องจากกลุ่มลูกค้าที่มาใช้บริการนั้นมีทั้งที่เป็นลูกค้าขาประจำและลูกค้าขาจร เนื้อหาที่นางโชว์พูดคุยกับผู้ชมจึงอาจแตกต่างกันไปบ้าง การพูดจาเข้าหยาหรือจิกกัดกับลูกค้าประจำที่เห็นหน้าค่าตากันอย่างสม่ำเสมอจึงมากกว่าลูกค้าหน้าใหม่หรือลูกค้าขาจร ใจกล่าวถึงช่วงเวลาที่น่าโชว์จะออกมาพูดตลกกับคนดูว่า

แบบว่าชอบกัด กัดแรง ๆ ถ้าเกิดเห็นคนรู้จักก็จะซ้ำ ๆ เค้าก็จะไม่ถือโทษโกรธเรา เพราะว่า ก็เหมือนกับเราสนุก ๆ แต่ถ้าเกิดคนไม่รู้จักมากเราก็จะกัดพอเป็นพิธี อย่างล่าสุดเมื่อวันก่อนก็ได้ถือไม้ค้ำกับเค้าบ้าง ก็ไปเจอน้องคนหนึ่ง ก็ อู๊ตาย! กลับมาล่าสุดนี่คือไปทำหน้ามาด้วยเหวอจะ อู๊ตายละ เมื่อก่อนหน้า -้ย ยังไง กลับมาก็ยังหน้า -หึย เหมือนเดิม ขนาดทำหน้ามาแล้วนะ...²⁷

กล่าวได้ว่า ระดับคำพูดหรือเนื้อหาที่ไม่สุภาพซึ่งนางโชว์ใช้กับผู้ชมนั้นขึ้นอยู่กับความใกล้ชิดสนิทสนมกันระหว่างคู่สื่อสารเป็นสำคัญ นอกจากนี้ การยอมรับได้ของผู้ชมต่อรูปแบบการสื่อสารดังกล่าวนั้นสะท้อนถึงพื้นที่การสื่อสารแบบคาร์นิวัล (carnival) ที่มีการหัวเราะขบขันด้วยการทำกิจกรรมที่เกินเลยกว่าปกติ (laughter by excession) เช่น การพูดตลกด้วยคำพูดที่ไม่สุภาพของนางโชว์

ในส่วนของเนื้อหาการพูดตลกบนเวทีคาบาเรต์โชว์ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงท่าทางที่มีความหมายถึงการร่วมเพศ เนื้อหาเกี่ยวกับการล้อเลียนสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การพูดเสียดสีรูปแบบการใช้ชีวิตของตน หรือการพูดหยอกล้อผู้หญิงซึ่งมีเพศสภาพแตกต่างจากตน ดังคำสัมภาษณ์ของนางโชว์ว่า “...มาคนเดียวเหวอคะหนู เป็นผู้หญิงหรือผู้ชายจะ อะ ผู้หญิงคะ ตาย! ตอนแรกพินึกว่ากะเทย แต่คงไม่ใช่เหวอ กะเทยต้องสวยกว่านี้”²⁸

²⁶ สัมภาษณ์ ใจ, 1 กุมภาพันธ์ 2550.

²⁷ เรื่องเดียวกัน.

²⁸ สัมภาษณ์ พี่เล็ก, 20 ธันวาคม 2550.

นอกจากนางโชว์จะมีรูปแบบการพูดดังที่กล่าวมานี้ การประชาสัมพันธ์ข่าวกิจกรรมพิเศษของทางร้านต่างสร้างอารมณ์ขึ้นให้แก่ผู้ชมเช่นกัน จากนั้นนางโชว์ผู้หนึ่งแจ้งให้ผู้ชมทราบว่า

“อย่าลืมนะคะ วันอาทิตย์ที่ 25 มีนาคมนี้ ร้านเรามีคอนเสิร์ตการกุศล ปาร์ตี้ “ชนหน้าแข้ง (ไม่) ร่วง” ก็จะได้พบกับการแสดงของ Miss ACDC รายได้หลังค่าใช้จ่ายจะมอบแก่ วัดพระบาทน้ำพุ นะคะ ทำบุญกันเอาไว้ เพราะยังงี้เราต้องได้เจอกันที่นั่นอยู่แล้ว” (คำพูดระหว่างการพูดตลกของนางโชว์)

กล่าวได้ว่า เนื้อหาต่าง ๆ ที่นางโชว์ได้หยิบยกมาพูดทั้งที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างความขบขันหรือเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ผู้ชมได้รับรู้ก็ได้สะท้อนถึงความเป็น “เรา” ของผู้ที่มีการประกอบสร้างอัตลักษณ์แบบชายรักชายร่วมกันโดยเฉพาะ พื้นที่คาบาเร่โชว์จึงเป็นเสมือนพื้นที่การสื่อสารแบบวัฒนธรรมย่อยของกลุ่มชายรักชายในสังคมไทยนั่นเอง

โดยสรุปแล้ว การสื่อสารระหว่างนางโชว์กับผู้ชมในพื้นที่คาบาเร่โชว์ ประกอบไปด้วยรูปแบบการสื่อสาร 2 ประการ คือ การสื่อสารตามแบบจำลองเชิงพิธีกรรม (ritualistic model) และการสื่อสารภายในวัฒนธรรมย่อย (subculture)

2. การสื่อสารระหว่างผู้ชมกับผู้ชม

ภายในพื้นที่คาบาเร่โชว์ การสื่อสารอีกด้านหนึ่งที่น่าสนใจคือการสื่อสารระหว่างผู้ชมกับผู้ชม จากที่ผู้ชมคาบาเร่ส่วนใหญ่มีเป้าหมายในการเข้ามาในพื้นที่แห่งนี้เพื่อการสังสรรค์กับบรรดาเพื่อนสนิท หรือเพื่อนร่วมงาน และและเข้ามาพื้นที่แห่งนี้เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดภายหลังจากภารกิจในชีวิตประจำวัน ดังเช่นคำสัมภาษณ์ของป๊อปที่ว่า “การไปเที่ยวคือการรีแล็กซ์ พบปะเพื่อนฝูง เป็นอย่างงี้ คืออยู่ตามร้านอย่างงี้ เราไปกับเพื่อนฝูงเราเอง”²⁹

จากการสังเกตการณ์ ผู้ชมโดยมากที่เข้าไปอยู่ในพื้นที่แห่งนี้ทั้งที่ยืนตามโต๊ะที่จัดไว้ชั้นล่างหรือที่นั่งตามโซฟาทั้งข้างบนและข้างหน้าร้านนั้นมักจะมากันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ทั้งนี้ ผู้ชมที่อยู่ตามโต๊ะต่าง ๆ อาจทยอยกันเข้ามาหรืออาจเข้ามาอย่างพร้อมเพรียงกัน การสื่อสารในพื้นที่นี้จึงมีลักษณะการสื่อสารแบบกลุ่ม (group communication) ที่ทุกคนต่างมีเป้าหมายร่วมกัน

ลักษณะการสื่อสารแบบกลุ่มนั้นมีทั้งการสื่อสารด้วยวัจนภาษา และอวัจนภาษา การสื่อสารด้วยวัจนภาษานั้นปรากฏผ่านการพูดคุยทักทายด้วยเนื้อหาต่าง ๆ ภายในกลุ่ม เช่น ข่าวสารที่สังคมกำลังกล่าวถึงในปัจจุบัน เรื่องราวในชีวิตประจำวัน เรื่องส่วนตัว เรื่องราวของเพื่อนฝูงภายในกลุ่ม หรือแม้แต่การวิพากษ์วิจารณ์นางโชว์ที่กำลังแสดงให้พวกตนชม เช่น ชุดที่นางโชว์สวมใส่ มุขตลกที่น่าเสนอ ความแม่นยำของการลิปซิงก์หรือเทคนิคการร้อง ซึ่งแม้แต่นางโชว์เองก็

²⁹ สัมภาษณ์ ป๊อป, 15 มกราคม 2550.

สังเกตเห็นการสื่อสารดังกล่าวภายในกลุ่มผู้ชมว่า “อย่างร้านเนี่ย! กลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มเกย์ ใช่มั้ย! เกย์จับผิดกันน่าดู นั่งจ้องปาก”³⁰

สำหรับการสื่อสารด้วยอวัจนภาษาภายในกลุ่มนั้นก็มีความหลากหลายเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น การชนแก้วซึ่งสะท้อนถึงสัมพันธภาพภายในกลุ่มของตนเอง สายตา การยิ้มและการหัวเราะซึ่งแสดงถึงการมีความรู้สึกหรืออารมณ์ร่วมกัน นอกจากนี้ การเดินของกลุ่มผู้ชมก็ถือเป็นการสื่อสารด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายไปพร้อมกับจังหวะเพลงที่ทางร้านเปิดเพื่อสร้างความบันเทิง พื้นที่ของการเดินนั้นไม่ได้จำกัดอยู่ตามโต๊ะหรือนั่งซึ่งทางร้านจัดไว้เท่านั้น หากแต่เวทียังเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ผู้ชมใช้เป็นพื้นที่การสื่อสารภายหลังจากที่คาบาเร่ต์โชว์ได้จบลง บางคนอาจใช้เวทีในการโชว์ท่วงท่าลีลาการเต้นไปพร้อมกับการถอดเสื้อเพื่อโชว์สรีระที่ผ่านการดูแลและออกกำลังกายมาอย่างดี ท่าทางของการเดินนั้นเป็นไปอย่างอิสระเสรีตามบุคลิกของแต่ละคน และบางคนอาจเลือกที่จะเดินตามมิวสิควิดีโอที่เปิดผ่านจอภาพขนาดใหญ่แบบทำต่อทำดังที่นักร้องผู้นั้นนำเสนอ

กล่าวได้ว่า การสื่อสารระหว่างผู้ชมกับผู้ชมในพื้นที่คาบาเร่ต์โชว์ ทั้งที่เป็นไปเพื่อการสังสรรค์หรือเพื่อการผ่อนคลายนั้นต่างมีลักษณะร่วมกันคือ เป็นการสื่อสารแบบกลุ่มที่คนหลายคนมารวมตัวกันภายในพื้นที่แห่งหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่งพร้อมเพรียงกันละมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารร่วมกัน

กล่าวโดยสรุป ในบทที่ 4 นี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบปรากฏการณ์ทางสังคมและการสื่อสารในพื้นที่ของคาบาเร่ต์โชว์ และจากการสำรวจกระบวนการเข้ารหัสของกลุ่มเกย์ซึ่งมีบทบาทเป็นนางโชว์ในพื้นที่การสื่อสารแบบคาบาเร่ต์โชว์ พบว่า นางโชว์มีการสื่อสารตัวตนด้วยลักษณะภายนอก (physical appearance) การแสดง (acting) และการสื่ออารมณ์ (emotion) โดยการเข้ารหัสดังกล่าวนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับพิธีกรรมแบบคาร์นิวัล (carnival) ตามแนวคิดของ Bakhtin อันประกอบด้วยการสื่อสารแบบกลับหัวกลับหาง (turning upside down) จากการที่นางโชว์แต่งกายข้ามเพศด้วยเครื่องแต่งกายอย่างผู้หญิง การแสวงหาความรื่นรมย์จากร่างกาย (bodily pleasure) ด้วยเครื่องแต่งกายที่เปิดเผยสัดส่วนและเรือนร่าง การแสดงออกที่มากกว่าปกติ (excession) ผ่านการแต่งหน้าที่เข้มจัดและการสื่ออารมณ์ที่เหนือจริง รวมถึง การแสดงออกที่ต่ำกว่าปกติ (low taste/ degradation) ผ่านการพูดตลกด้วยคำพูดที่ไม่สุภาพหรือมีนัยยะทางเพศ นอกจากนี้ การเข้ารหัสของนางโชว์ซึ่งอยู่ในฐานะกลุ่มชายขอบทางเพศสภาพตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้น มีนัยยะของการต่อต้าน (resistance) ระเบียบเกณฑ์ทางสังคมที่ยึดหลักแนวคิดแบบ

³⁰ สัมภาษณ์ พี่เล็ก, 20 ธันวาคม 2550.

รักต่างเพศเป็นใหญ่ (heterosexualism) ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งและในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยเฉพาะ ซึ่งหมายถึงพื้นที่พิเศษแบบคาบารัตโซว์อันเป็นพื้นที่การสื่อสารแบบวัฒนธรรมย่อยของกลุ่มชายรักชาย

กล่าวได้ว่า อัตลักษณ์ของนางโซว์ถือเป็นเพศสภาพที่มีการเล่นตามบทบาท (role playing) ที่ถูกเขียนขึ้นสำหรับการแสดงบนเวทีคาบารัตโซว์ อัตลักษณ์นางโซว์จึงไม่ใช่สิ่งที่มีมาแต่กำเนิดตามแนวคิดสาระัตถนิยม หากแต่เป็นการประกอบสร้างตัวตนซึ่งเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ โดยบทที่นางโซว์ได้สื่อสารนั้นมีลักษณะที่ล้มล้าง (subversive) วัฒนธรรมหรือค่านิยมกระแสหลักของสังคม โดยอัตลักษณ์นางโซว์ คือการลอกเลียนแบบเพศสภาพของผู้หญิงด้วยความมากกว่าปกติ (excess) หรือหากจะมองในอีกมุม การแสดงดังกล่าวแสดงขึ้นเพื่อล้อ (parody) กฎเกณฑ์ทางเพศสภาพที่ดำเนินอยู่ในสังคม

นอกจากนี้ที่สำคัญ แม้ว่ารูปแบบการสื่อสารของนางโซว์จะสะท้อนการสื่อสารจากจุดยืนของวัฒนธรรมย่อย แต่ทว่า การสื่อสารแบบวัฒนธรรมวัฒนธรรมย่อยไม่ได้ได้มีลักษณะต่อต้านรหัสหรือวาทกรรมกระแสหลักเรื่องเพศสภาพโดยสมบูรณ์ หากแต่ยังด้านที่นางโซว์เองก็เลือกยอมรับหรือรวมขอมกับรหัสหรือวาทกรรมกระแสหลักดังกล่าวด้วยเช่นกัน ผลก็คือ คาบารัตโซว์ได้กลายเป็นพื้นที่การสื่อสารที่มีรหัสความหมายหลายชุดไหลเวียน (circulate) อยู่ในนั้น ด้วยเหตุนี้ จึงน่าจะแน่ใจว่า ถ้าวารหัสอันหลากหลายนี้ถูกส่งไปยังการรับรู้ของผู้รับสารที่ต่างกลุ่มกันจะได้รับ การตีความหรือถอดรหัสอย่างไร